Ազգ
Azg
armenian daily
21 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 2001 ՈՒՐԲԱԹ 170 (2374)

Անկախության 10-ամյակի առթիվ

Քըրք Քըրքորյանը եւ բազմաթիվ ուրիշներ արժանացան շքանշանների եւ մեդալների

Երեկ հանրապետության նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանի հրամանագրով, համազգային նշանակություն ունեցող բացառիկ ծառայությունների համար սփյուռքահայ բարերար Քըրք Քըրքորյանը պարգեւատրվեց Սուրբ Մեսրոպ Մաշտոցի շքանշանով: Անկախության 10-ամյակի առթիվ նախագահական հրամանագրով Մխիթար Գոշի, Մխիթար Հերացու, Անանիա Շիրակացու եւ Մովսես Խորենացու մեդալով պարգեւատրվեցին մի խումբ մտավորականներ, լրագրողներ, ուսուցիչներ, դիվանագետներ, կրթության, առողջապահության, մշակույթի, արտադրության, գյուղատնտեսության աշխատողներ եւ գործարարներ: Մարտական ծառայության համար տարբեր կարգի շքանշաններով ու մեդալներով պարգեւատրվեցին բազմաթիվ զինծառայողներ, ներքին գործերի աշխատակիցներ:

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

Անկախության 10 տարիներ

Խառը ժամանակներում ենք նշում մեր երկրի անկախության 10-ամյակը: Մ. Նահանգներում պատահած սարսափելի ահաբեկչության մեծաթիվ զոհերի կորուստը սգալուց դեռեւս ուշքի չեկած՝ նոր պատերազմի անկանխատեսելի հետեւանքների մտահոգությամբ է կլանված ամբողջ երկրագունդը, նաեւ մենք: Եվ ինչպես ընտանիքում մինուճար երեխայի, այնպես էլ մենք ենք մեր ժողովրդի ստեղծած գլխավոր արժեքի՝ անկախ պետականության համար մտահոգ ամեն անգամ, երբ հեռու թե մոտիկ վտանգ ենք տեսնում հորիզոնի վրա:

Մտահոգվում ենք, քանի որ շատ ենք երազել այս անկախությունը: Եթե այս անգամ մենք այն ձեռք ենք բերել համեմատաբար հեշտ, ապա անցնող 10 տարիներին մեր վճարած գինն անկախության պահպանման համար եղել է սարսափելի մեծ: Վճարել ենք արյունով, զոհողություններով, արտագաղթով, մարդկային ու նյութական պահելի կորուստներով, նաեւ սխալներով:

10 տարի առաջ, երբ անկախության հանրաքվեն էինք անցկացնում, մեզնից շատերի մոտ արդեն կար այդ մտահոգությունը. կդիմանա՞նք, մենակ կարո՞ղ ենք դժվարին ճանապարհն անցնել, չի՞ կրկնվի դարասկզբին մեր ստացած երկուսուկես տարվա անկախության ճակատագիրը: Եվ ժամանակները ցույց տվեցին, որ իզուր չէին այդ մտավախությունները: Ունեցանք տարիներ սովի, ցրտի ու մթի, պարտադրված պատերազմ Արցախում, նույնիսկ եղավ պահ՝ 1999 թ. հոկտեմբերի 27-ը, երբ թվում էր, թե տանուլ ենք տվել ամեն բան: Բայց դիմացանք, հաղթահարեցինք ու հաղթեցինք: Եվ հեզհետե սկսեցինք նաեւ կառուցել ավերվածը, վերականգնել թալանվածն ու փլուզվածը: Սկսեցինք սեփականություն ստեղծել եւ հետզհետե սովորում ենք այն պաշտպանել: Ի վերջո սկսեցինք հասկանալ, որ ազատականությունը տնտեսության մեջ չի կարող համազգային բարիքի ու բարգավաճման վերածվել, եթե հասարակական հարաբերություններում երաշխավորված չէ ռամկավարությամբ, ժողովրդավարությամբ: Ի վերջո ընկալեցինք, որ առանց անցյալի արժեքներին պահապան կանգնելու, չենք կարող մեր ապագայի տերը դառնալ: Առանց ցեղասպանության համընդհանուր ճանաչման ձգտելու, չենք կարող արդարություն պահանջել եւ ստանալ մեր այսօրվա խնդիրների համար:

Իրավ է, ունենք պահելի դժվարություններ, տնտեսությունը նոր-նոր է վերսկսում շնչել, դեռեւս պահելի թիվ են կազմում գործազուրկները, արտագաղթը շարունակվում է, անարդարություններն ու անօրինականությունները չեն վերացել, եւ ամենակարեւորը՝ տակավին ոչ մի շոշափելի հեռանկար չկա արցախյան հիմնախնդրի խաղաղ եւ արդար կարգավորման համար: Սակայն ցանկացողը կարո՛ղ է տեսնել առաջընթացը, որը խոստանում է դառնալ որակ եւ զգալի լինել յուրաքանչյուրիս առօրյա կյանքում: Սա է կարեւորը:

Անցնող 10 տարիները հաստատում են, որ մենք արժանի ենք անկախության, որ մենք ի վիճակի ենք արժեւորելու այն:

ԱՆԿԱԽՈՒԹՅՈՒՆ-10

Շնորհավորական ուղերձներ նախագահներ Պուտինից, Բուշից եւ Խաթամիից

Հայաստանը կմասնակցի ահաբեկչության կասեցմանը

Հայաստանի Հանրապետության Անկախության օրվա կապակցությամբ ՀՀ նախագահը շնորհավորական բազմաթիվ ուղերձներ է ստացել, այդ թվում՝ ՌԴ նախագահ Վլադիմիր Պուտինից, ԱՄՆ նախագահ Ջորջ Բուշից, Իրանի Իսլամական Հանրապետության նախագահ Մոհամադ Խաթամիից: Հաջորդաբար անդրադառնալով ստացված շնորհավորանքներին՝ մեջբերենք մի հատված նախագահ Պուտինի ուղերձից, որը, հայ-ռուսական դարավոր բարեկամությունը վկայակոչելով, մասնավորապես նշում է. «Բոլոր ոլորտներում հաջողությամբ զարգացող մեր երկկողմ համագործակցությունը դարձել է Հայաստանի անվտանգության պայմանագրի եւ Կովկասում խաղաղության ու կայունության ապահովման կարեւոր գործոն»:

Նախագահ Ջ. Բուշն անկախության տոնի առթիվ շնորհավորանքում նշում է, թե՝ «Ամերիկան առանձնահատուկ կապ ունի Հայաստանի հետ՝ շնորհիվ ավելի քան 1 մլն ամերիկահայերի, որոնք հարստացնում են մեր ազգային կյանքը»: Նաեւ հավաստիացրել է, որ մեր երկրները շարունակելու են միասնաբար աշխատել խաղաղության հասնելու ուղղությամբ: Նախագահ Քոչարյանը, երեկ ընդունելով ԱՄՆ դեսպան Մ. Լեմոնին, ցավակցություն է հայտնել Մ. Նահանգներում տեղի ունեցած ողբերգության կապակցությամբ: «Այս ոճրագործությունը մարտահրավեր է ողջ մարդկությանը, նշել է նա, ահաբեկչության չարիքը սահման չի ճանաչում եւ պետք է կասեցվի միասնական վճռականությամբ, ինչին կմասնակցի նաեւ Հայաստանը»:

Իրանի նախագահ Մոհամադ Խաթամին, շնորհավորելով Հայաստանի անկախության 10-ամյակը, իր ուղերձում մասնավորապես նշել է, թե «մեր երկրների միջեւ բարեկամական փոխհարաբերություններն էլ ավելի կընդլայնվեն երկկողմ, տարածաշրջանային եւ միջազգային բոլոր ոլորտներում»:

Ա. Բ.

Աֆղան կրոնավորների պատասխանը չի գոհացնում Մ. Նահանգներին

Երկօրյա հավաքից հետո Աֆղանստանի կրոնական բարձրագույն ատյանը երեկ Թալիբական կուսակցությանը հանձնարարեց համոզել ահաբեկչությունների թիվ 1 կասկածյալ Ուսամա բեն Լադենին իր կամքով հեռանալու Աֆղանստանից: Այս պատասխանը, ինչպես ակնկալվում էր, չգոհացրեց Վաշինգտոնին, որտեղից հայտարարվեց, թե անցել է խոսքի ժամանակը եւ այժմ գործելու պահն է, եւ թե անհրաժեշտ է կասկածյալին հանձնել «պատասխանատու իշխանություններին»: Վաշինգտոնը չբացատրեց, թե ինչ է հասկանում «պատասխանատու իշխանություններ» ասելով, քանի որ ընդամենը 3 երկիր է պաշտոնապես ճանաչել թալիբների իշխանությունը եւ դրանց մեջ Մ. Նահանգները չկա: Սակայն կարելի է ենթադրել, որ դրանով Բուշի կառավարությունը ուզում է ասել, որ ձգձգումներին տեղի չի տալու: Եվ արդեն երեկ առավոտվանից ամերիկյան ծովուժի «Ռուզվելտ» օդանավակիրը սկսեց լողալ դեպի Միջերկրականը, մարտական պատրաստության բերվեցին Հնդկական օվկիանոսում եւ Ծոցի շրջանում գտնվող ռազմածովային եւ օդային ուժերը, ընդհանրապես սկսվեց ամերիկյան զինված ուժերի հավաքն ամենուր:

Իրանում սպասում են Հայաստանի նախագահին

ԵՐԵՎԱՆ, 20 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Նոյեմբերին նախատեսվում է Հայաստանի նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանի այցը Իրան: Ըստ «Թեհրան թայմսի», այն կարեւոր նշանակություն կունենա երկու երկրների համագործակցության համար: Հայաստանի նախագահի պաշտոնական այցը Իրան նոր էջ կբացի Երեւանի եւ Թեհրանի միջեւ եւ էլ ավելի կխթանի գոյություն ունեցող սերտ հարաբերությունները, նշում է թերթը: Ինչ վերաբերում է Ադրբեջանի նախագահ Ալիեւի այցին Թեհրան, ապա այն հետաձգվում է չորրորդ անգամ, եւ քանի դեռ ադրբեջանական կողմը պաշտոնապես չի հայտարարում դրա պատճառները, դա դիտվում է իբրեւ Բաքվի անկայուն քաղաքականության դրսեւորում: Ադրբեջանը Ալիեւի այցի հերթական հետաձգումը նախկինի պես բացատրում է Կասպից ծովում տեղի ունեցած միջադեպերով:

ԱՄՆ-ում կանխվել է սեպտեմբերի 22-ի ահաբեկչությունը

ԵՐԵՎԱՆ, 20 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: ԱՄՆ հետախուզական մարմինները ձերբակալել են 9 արաբների, որոնք տոմսեր էին պատվիրել Թեխասից Բոստոն եւ Բոստոնից ԱՄՆ այլ քաղաքներ չվերթների համար: Նրանք բոլորն էլ օդաչուների պատրաստման դպրոցների դասընթացներ են ավարտել: Ըստ «The Times»-ի, մահապարտ ահաբեկիչները պատրաստվում էին սեպտեմբերի 22-ին նոր հարձակումներ իրականացնել ԱՄՆ-ում: Ըստ ՖԲՐ-ի, այժմ ԱՄՆ իրականացված ահաբեկչության կասկածյալների թիվը հասել է 200-ի, հետախուզման մեջ է հայտարարված 75 մարդ, որոնցից սակայն 49-ը արդեն հարցաքննվել եւ ազատ են արձակվել: ԱՄՆ արդարադատության նախարար Ջոն Էշքրոֆտը, որը առաջինն է ահազանգել սեպտեմբերի 22-ին սպասվող հարձակումների մասին, հայտարարել է, որ Միացյալ Նահանգները բոլոր միջոցները կօգտագործի նոր ահաբեկչական գործողությունները կանխելու համար:

ԱՄՆ-ում ամենից շատ վաճառվում են Նոստրադամուսի եւ Ուսամա բեն Լադենի կենսագրական գրքերը

Ամերիկյան մամուլը միակարծիք է՝ աշխարհի թիվ մեկ ահաբեկչին աճեցրել է CIA-ն

ԹԱԹՈՒԼ ՀԱԿՈԲՅԱՆ
Նյու Յորք

16-րդ դարի ֆրանսիացի ալքիմիկոս եւ աստղագուշակ Նոստրադամուսը գրել է. «Նոր հազարամյակի առաջին տարվա իններորդ ամսին երկնքից կիջնի ահաբեկչության մեծ թագավորը, կրակ կիջնի մեծ, նոր քաղաքի վրա: Ամրոցը կդիմանա, բայց աշտարակը կավերի երկու եղբայրներին, կլինի քաոս: Կայրվի, կբոցավառվի նոր քաղաքը, կսկսվի երրորդ մեծ պատերազմը, նոր առաջնորդը կրակով կավերի քաղաքը, կհեղվի արյուն: Երրորդ մեծ պատերազմը նախորդ երկուսից կլինի ավելի մեծ, կշարունակվի 27 տարի, կապույտ չալմայով մի մարդ՝ Միջին Արեւելքից, աշխարհը կղեկավարի»:

Գուշակությունները թողնենք մի կողմ, բայց փաստենք՝ ամերիկացիները, առանձնապես նյույորքցիները ահաբեկված են: Նախկինում կապույտ չալմայով մարդուն պատկերացնում էին Իրանի Իսլամական հեղափոխության առաջնորդ Այաթոլլա Խոմեյնիին: Վերջինիս մահից հետո ամերիկացիների երեւակայության մեջ կապույտ չալմայով մարդը Պաղեստինի առաջնորդ Յասեր Արաֆաթն էր, բայց սեպտեմբերի 11-ի ահաբեկչությունից հետո, երբ Նոստրադամուսի հիշատակած «աշտարակն ավերեց երկու եղբայրներին» Աշխարհի առեւտրի կենտրոնի երկու 110-հարկանի շենքերը, ամերիկացիները գրեթե համոզված են, որ կապույտ չալմայով մարդը Ուսամա բեն Լադենն է:

Տես ➧ էջ 5

ՄԱՐԴՈՒ ԻՐԱՎՈՒՆՔՆԵՐԻ ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎՈՒՄ

«10-ամյա անկախությունը բերել է արմատական փաստացի բարեփոխումներ»

Երեկ ՀՀ նախագահին առընթեր մարդու իրավունքների հարցերի հանձնաժողովի հերթական՝ յուրաքանչյուր հինգշաբթի գումարվող նիստը նշանավորվեց Հայաստանի անկախության 10-ամյակի կապակցությամբ ընդունված հայտարարությամբ: «1991 թվականից Հայաստանն ազգերի համաշխարհային ընտանիքի իրավահավասար անդամ է», ասվում է վերջինիս մեջ: Նշելով, թե «անկախությունն ինքնին ազգային մեծագույն ձեռքբերում է, բազմաթիվ սերունդների երազ», մարդու իրավունքների պաշտպաններն արձանագրում են նրա էական դերն արցախյան խնդրի բարձրացման եւ նախապայման լինելը մարդու իրավունքների ոլորտի առաջընթացում: Հանձնաժողովն առանձնացնում է բազմակուսակցական համակարգի ձեւավորումը, տնտեսական, սահմանադրական, օրենսդրական բարեփոխումները: Մարդու քաղաքական իրավունքների թվում առաջինը նշում է խոսքի եւ տեղեկատվության ազատությունը:

Այնուամենայնիվ, ընդունելով, որ մարդկանց արժանավայել ապրելու նվազագույն կենսապայմանները շարունակում են մնալ անբավարար՝ հանձնաժողովը պատրաստակամություն է հայտնում հետամուտ լինել ՀՀ-ում մշակված աղքատության նվազեցման, պետական համակարգի բարեփոխումների, կոռուպցիայի դեմ պայքարի ծրագրերին՝ «ի շահ Հայաստանի պետության շարունակական անկախության եւ մարդու իրավունքների լիարժեք պաշտպանության»:

Լ. Գ.

Նվիրված է Հայաստանի Անկախության 10 տարվան

ՀՀ կառավարության տնտեսական բարեփոխումների վերլուծական-տեղեկատվական կենտրոնը լույս է ընծայել «Հայոց տնտեսությունը» տեղեկագրի հերթական համարը, որը նվիրված է Հայաստանի անկախության հռչակման 10-ամյակին: Այդ տարեթվի առնչությամբ իր տեսակետն է ներկայացրել վարչապետ Անդրանիկ Մարգարյանը, որն անցած 10 տարիների ամենամեծ նվաճումը մեր ժողովրդի համար համարել է անկախությունը:

Տեղեկագիրը կազմված է երկու հիմնական բաժնից: Առաջինում պատմական էքսկուրս է արված մեր ժողովրդի պատմության հնագույն ժամանակներից մինչեւ մեր օրերը: Երկրորդ բաժնում՝ «Առանց հզոր տնտեսության անկախ պետականության հիմքերն ամուր լինել չեն կարող», ներկայացվում են Հայաստանի տնտեսության զարգացման հիմնական ուղղությունները: Առանձին գլուխներով անդրադարձ է արված արդյունաբերության այս կամ այն գերակայող եւ ավանդական համարվող ճյուղի ներկա վիճակին, առաջիկա տարիներին ակնկալվող զարգացումներին: Վերջում եզրակացություն կա, որ 10-ամյա փորձը «բավարար է մոտ ապագայում երկրի տնտեսական առաջընթացի ապահովման, ժողովրդի կենսամակարդակի նկատելի բարելավման նախադրյալների ստեղծման համար»:

Ա. Մ.

Կադրային փոփոխություններ

ԵՐԵՎԱՆ, 20 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: ՀՀ վարչապետ Անդրանիկ Մարգարյանի որոշումներով տեղի են ունեցել մի շարք կադրային փոփոխություններ: Ինչպես հայտնեցին ՀՀ կառավարության տեղեկատվության եւ հասարակայնության հետ կապերի վարչությունից, Լեւոն Շահվերդյանը նշանակվել է ՀՀ էներգետիկայի նախարարի տեղակալ, ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարի առաջին տեղակալի պաշտոնից ազատվել է Արմեն Խաչատրյանը, Ենոք Ավետիսյանը նշանակվել է ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարի առաջին տեղակալ՝ ազատվելով ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարի տեղակալի պաշտոնից, Լեւոն Ռուխկյանը նշանակվել է ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարի տեղակալ, ՀՀ բնապահպանության նախարարի տեղակալ է նշանակվել Գրիգոր Սանոյանը:

Ստեղծվեց նոր կուսակցություն՝ ԺԴԿ

Սեպտեմբերի 20-ից Հայաստանի կուսակցությունների թիվն ավելացավ եւս մեկով. հիմնադիր ժողովը հռչակեց Ժողովրդադեմոկրատական կուսակցության ստեղծումը: Հիմնադիր ժողովը ընտրեց նորաստեղծ կուսակցության 23 անձից բաղկացած վարչության նախնական կազմ, որը հետագայում կհամալրվի մարզերի անդամներով: Վարչությունը նախագահ ընտրեց ՀՀ ԱԺ փոխնախագահ Գագիկ Ասլանյանին, տեղակալներ ընտրվեցին Միսակ Մկրտչյանը, Գագիկ Ոսկանյանը, Մանվել Բադեյանը, Աշոտ Մարկոսյանը, Գագիկ Եգանյանը:

Կուսակցության նորընտիր նախագահ Գագիկ Ասլանյանի բնորոշմամբ՝ վաղուց զգացվում էր այնպիսի կուսակցության ստեղծման անհրաժեշտությունը, որը կգործի ի շահ ամբողջ հասարակության, կնպաստի պետության եւ ժողովրդի առջեւ ծառացած ռազմավարական խնդիրների լուծմանը: Հայաստանի քաղաքական դաշտում ԺԴԿ-ի ծնունդը պատասխանն է ժամանակի պահանջին. ԺԴԿ դառնալու է ազգային եւ պետական շահերն արտահայտող կուսակցություն: ԺԴԿ-ն ճշմարտության եւ արդարության կուսակցություն է: Վերջին տասնամյակում երկրում շատերն են կորցրել հավատը սեփական ուժերի ու ապագայի նկատմամբ: Հայաստանում կան բազում խնդիրներ, որոնց լուծումից կախված է բոլորիս ապագան եւ որոնց լուծմանը պիտի մասնակցի ժողովրդի մեծամասնությունը: «Մենք կողմնակից ենք այն իրողությանը, որ հասարակ մարդը, նրա շահերը եւ կարիքները գործնականում, այլ ոչ թե խոսքերով դառնան այն մեկնակետը, որից բխում են բոլոր պետական որոշումները», ասաց նորաստեղծ կուսակցության նախագահը: Նա նշեց նաեւ, որ ԺԴԿ-ն լինելու է ժողովրդի անցյալի ու ապագայի նկատմամբ պատասխանատվություն կրող կուսակցություն, որը դեմ է կտրուկ շրջադարձերին եւ ցնցումներին, կայունության, առողջ պահպանողականության, առաջընթաց զարգացման կողմնակից է: Քաղաքական դաշտում ԺԴԿ-ն լինելու է պետականամետ եւ կենտրոնամետ, դառնալու է կամուրջ պետության եւ հասարակության միջեւ:

Հիմնադիր ժողովից հետո կիրավիրվի կուսակցության համագումարը, որը կհաստատի կանոնադրությունը եւ ծրագիրը:

ՀՀ ԱԺ ՀԱՍԱՐԱԿԱՅՆՈՒԹՅԱՆ ՀԵՏ ԿԱՊԵՐԻ ՎԱՐՉՈՒԹՅՈՒՆ

Սպանություններ՝ անզգո՞ւյշ, թե՞ կանխամտածված. ահա խնդիրը

Ն. Հունանյանն այլեւս ցուցմունք չի՞ տալու

«Հոկտեմբերի 27»-ի գործով նախորդ դատական նիստում, ինչպես արդեն տեղեկացրել ենք, դատավոր Սամվել Ուզունյանը ներկայացրեց ամբաստանյալ Կարեն Հունանյանի հերթական միջնորդությունը՝ առաջիկա նիստին իր ներկայությունն ապահովելու վերաբերյալ: Կ. Հունանյանը պնդում էր, թե իր հանդեպ ճնշումները ԱԱՆ մեկուսարանում շարունակվում են: Քանի որ դատարանը որոշեց բավարարել նրա պահանջը, երեկվա նիստում Կարեն Հունանյանը հնարավորություն ստացավ անձամբ ներկայացնել իր բողոքները: Նա, եղբոր՝ Ն. Հունանյանի եւ «Հոկտեմբերի 27»-ի գործով մյուս ամբաստանյալների ներկայությամբ, վերստին պատմեց իր անձի հանդեպ կիրառվող ճնշումների մասին՝ համոզված ավելացնելով, թե Նաիրիին էլ են ճնշում, իրենց ընտանիքի անդամներին էլ: Նաիրի Հունանյանը, սակայն, ժխտեց եղբոր ենթադրությունները՝ հայտարարելով, թե իրեն ճնշումների չեն ենթարկել: Կարեն Հունանյանն այդուհանդերձ պնդեց իր տեսակետը՝ նշելով, թե եղբոր հանդեպ գործադրվող ճնշումների մասին տեղեկացել է մամուլի հրապարակումներից: Թե հատկապես որ հրապարակումների մասին է խոսքը՝ չկարողացավ ճշգրտել: Սակայն հանդես եկավ մի նոր միջնորդությամբ, թե ցանկանում է ներկա գտնվել հաջորդ դատական նիստերին եւ լսել եղբոր ցուցմունքները:

Այս միջնորդությունն անարձագանք չմնաց Ն. Հունանյանի կողմից: Նա դատարանին հիշեցրեց նախորդ նիստում արված իր հայտարարությունը՝ երկուշաբթի օրվանից ի վեր այլեւս ցուցմունք չտալու եւ, փոխարենը, ժողովրդին կոչով դիմելու առնչությամբ. ընդ այդմ էլ կարծիք հայտնեց, թե հետայսու իմաստ չունի ամբաստանյալներին դահլիճ բերելը. «Կարենը պիտի հետ վերցնի միջնորդությունը, քանի որ ինքն այլեւս ցուցմունք չի տալու»: Կարեն Հունանյանն իր հերթին ըմբոստացավ եղբոր հայտարարության դեմ՝ ասելով, թե «միջնորդությունը հետ չի վերցնելու, եւ, ընդհանրապես, միայն դատարանը կարող է որոշել, թե ով եւ որքա՛ն պիտի ցուցմունք տա»: Եղբայրների անհամաձայնությունը թերեւս երկար շարունակվեր, սակայն դատարանը մերժեց Կ. Հունանյանի միջնորդությունը, եւ հարցաքննությունը վերադարձավ սովորական հուն:

Դեմիրճյանի իրավահաջորդների ներկայացուցիչ, փաստաբան Ա. Սարգսյանի հարցադրումները մեկ նպատակ էին հետապնդում. պարզել, որ «Հոկտեմբերի 27»-ի գործով նախկինում կալանավորված եւ ապա ազատ արձակված Նաիրի Բադալյանն իրականում անմիջական կապ է ունեցել ահաբեկչական այդ ծրագրին: Հունանյանը կրկնեց նախկինում տված իր ցուցմունքը. հոկտեմբերի 27-ին, մինչ ԱԺ անցագրային բյուրո մտնելը, պատահաբար հանդիպել է Ն. Բադալյանին եւ մի քանի բառ փոխանակել նրա հետ: Փաստաբանը հարցրեց. «Տրամաբանական չէ՞ր լինի այդ «խառը» պահին, երբ պատրաստվում էիք զինված ներխուժել ԱԺ, պարզապես խուսափել անակնկալ հանդիպած ծանոթի հետ հաղորդակցվելուց»: Հունանյանը պատասխանեց, թե Ն. Բադալյանն իր համար որեւէ վտանգ կամ խոչընդոտ ներկայացնել չէր կարող, որպեսզի ինքը խուսափեր նրա հետ շփվելուց: Այնուհետեւ հարցուպատասխանը զարգացավ մեկ այլ ուղղությամբ՝ պարզելու, թե, րոպե առ րոպե ինչո՞վ է զբաղված եղել Հունանյանը մեքենայից դուրս գալուց մինչեւ ԱԺ դահլիճ ներխուժելու պահը: Փաստաբանը պնդում էր, թե ամբաստանյալի գործողությունները ժամանակային առումով հաշվարկելիս պարզել է, որ նա պիտի ունեցած լիներ լրացուցիչ 3-4 րոպե. «Ես ենթադրում եմ, որ դու այդ ընթացքում մտել ես ինչ-որ մեկի սենյակը», եզրակացրեց Ա. Սարգսյանը: Հունանյանը ժխտեց: «Դու, ըստ ծրագրի, որպես ամենաառաջին պայման, պիտի անաղմուկ գործեիր, հատկապես՝ նախքան ԱԺ դահլիճ մուտք գործելը: Այդուհանդերձ, ընկերներից 3-ի հետ, նախքան դահլիճ ներխուժելը, լիցքավորել եք ձեր ինքնաձիգները՝ չվախենալով, որ ցանկացած թիկնապահ անմիջապես կարձագանքեր այդ ծանոթ աղմուկին», շարունակեց փաստաբանը: Վերջինիս եզրակացությունն էր. «Ամբաստանյալ, քեզ ինչ-որ մեկը տեղեկացրել է, որ նախասրահում այդ պահին թիկնապահներ չկան, ինչի պատճառով էլ այսչափ համարձակ էիք»: Հունանյանը վկայակոչեց նախնական ծրագրից շեղվելու հանգամանքը, ինչին ի պատասխան փաստաբանը ներկայացրեց նրա մեկ այլ ցուցմունքը, համաձայն որի՝ Կ. Հունանյանը եղբոր «սպվերն» էր, հլու կամակատարը. «Այդ ինչպե՞ս պատահեց, որ նման վճռական պահին հանկարծ շեղվեց քո հեղինակած ծրագրից»: Հունանյանն ի պատասխան պնդում էր, որ փաստաբանն ամեն ինչը գլխիվայր է տեսնում: Վերջինիս նպատակն էր ամբաստանյալից անպայման կորզել խոստովանություն, թե նա սոսկ կատարող է եղել ինչ-որ մեկի ձեռքին: Ամբաստանյալն առաջվա պես պնդեց, թե ինքն է կազմակերպիչը:

Փաստաբանը, շարունակելով «հակագրոհը», ներկայացրեց ԱԺ-ի ձեռագիր սխեման՝ ահաբեկիչներից առգրավված: Նա պահանջեց, որ ամբաստանյալը վերծանի գծագրին արված իր նշումները: Վերջինս սկզբում պատճառաբանեց, թե գծագրի հեղինակն ամբաստանյալ Էդ. Գրիգորյանն է, սակայն հաջորդ գծագիրն, ինչպես խոստովանեց, իր ձեռքով է արել Վռամ Գալստյանին ի ուղեցույց: Այդուհանդերձ, Հունանյանը միշտ չէ, որ, հարցերին ի պատասխան, վերծանում էր գծագիրը՝ չցանկանալով կամ չկարողանալով: Փաստաբանն, իր սկզբնական տեսությունը զարգացնելով, փորձում էր գծագիրը եւս կապակցել Նաիրի Բադալյանի հետ. նա պահանջում էր, որ ամբաստանյալը խոստովանի, թե գծագրի վերին մասում նշված «Ն.» տառը Բադալյանի ազգանվան սկզբնատառն է խորհրդանշում: Ամբաստանյալն ասաց, թե որեւէ կապ չի տեսնում մեկի եւ մյուսի միջեւ:

Գծագրում կետ առ կետ շարադրված են նրանց գործողությունները, որ պիտի իրականացնեին հոկտեմբերի 27-ին: 10 կետից բաղկացած թվարկումը սկսվում է «ֆույե» բառով, ապա «մտնել» բառն է, այնուհետեւ, մի քանի կետ անց, «կոչ», «ֆրակցիաների ելույթները», «Վազգենի ելույթը» բառերն են... Գծագրում թիվ 1 կետը դրված է ԱԺ դահլիճ տանող մուտքի մոտ, ապա թիվ 2 կետն է, որ երկճյուղ սլաք է ներկայացնում, մեկը՝ դեպի Վ. Սարգսյանի գտնվելու տեղը, մյուսը՝ դեպի ԱԺ նախագահություն առաջնորդող: Այս գծագիրը հիմք դարձրած՝ փաստաբանը պնդեց, թե Հունանյանն ու իր զինակիցները ոչ թե անզգույշ, այլ կանխամտածված սպանություններ են կատարել:

ԱՆՈՒՇ ԲԱԲԱՅԱՆ

ԴԱՏ

Պատասխանող կողմը չներկայացավ

Արմենպրեսի լրագրողն ընդդեմ տնօրենի

Երեկ Կենտրոն եւ Նորք-Մարաշ համայնքների առաջին ատյանի դատարանում էին հավաքվել մի խումբ լրագրողներ՝ հետեւելու, թե ինչ ընթացք պիտի ստանա իրենց գործընկեր Շուշան Աբրահամյան-Հայրապետյանի դատական հայցն ընդդեմ Արմենպրես լրատվական գործակալության տնօրեն Հրայր Զորյանի: Տեղեկացնենք, որ վերջինս, ինչպես պատմեց Շ. Աբրահամյան-Հայրապետյանը, իբր անհիմն հեռացրել է իրեն աշխատանքից: Լրագրողուհին, որ Արմենպրեսի սեփական թղթակիցն էր Արցախում, նաեւ անմիջական մասնակիցն Արցախյան պատերազմի, դիմել է դատարան՝ պաշտպանելու իր իրավունքները: Երեկ նշանակված դատական նիստին, սակայն, պատասխանող կողմը չներկայացավ՝ առանց որեւէ պատճառաբանության: Երբ դատարանից զանգահարեցին Արմենպրես, այնտեղից պատճառաբանեցին, թե դատարան ներկայանալու վերաբերյալ ծանուցագիր չեն ստացել: Դատավոր Էդ. Ավետիսյանը գործի քննումը հետաձգեց մինչ հոկտեմբերի 1-ը, իսկ լրագրողները ցրվեցին հույս ունենալով, որ պատասխանող կողմն այդ օրը կներկայանա: «Ազգը» կտեղեկացնի դեպքերի հետագա ընթացքի մասին:

Ա. ԲԱԲԱՅԱՆ

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակության ԺԱ տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«ԱԶԳ ՕՐԱԹԵՐԹ» ՍՊԸ
Երեւան 375010, Հանրապետության 47
ֆաքս 374-1-562863
e-mail: azg2@arminco.com
www.azg.am
Գլխաւոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ /հեռ. 521635
Խմբագիր
ՊԱՐՈՅՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ /հեռ. 529221
Տնօրէն
ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ՍՈՒՔԻԱՍԵԱՆ /հեռ. 529353
Համակարգ. ծառայութիւն /հեռ. 582483
Շուրջօրյա լրահավաք ծառայություն /հեռ. 529353
Apple Macintosh համակարգչային շարուածը «Ազգ» թերթի

Թերթի նիւթերի ամբողջական թէ մասնակի արտատպումները տպագիր մամուլի միջոցով կամ ռադիոհեռուստատեսութեամբ, առանց խմբագրութեան գրաւոր համաձայնութեան, խստիւ արգելւում են, համաձայն ՀՀ հեղինակային իրաւունքի մասին օրէնքի:
Նիւթերը չեն գրախօսւում ու չեն վերադարձւում

«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor-in-chief
H. AVEDIKIAN /phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

ԱԶԳ

Կանադացի ոսկեգործ Համբո Թիթիզյանը պատրաստվում է Հայաստանում բացել իրենց ընտանեկան բիզնեսի մասնաճյուղը: Չրվեժում արդեն կառուցվում է նոր ձեռնարկության շենքը, որտեղ կաշխատի 200-300 մարդ: Հ. Թիթիզյանն ու նրա եղբայրները սփյուռքահայ ոսկերիչ-ադամանդագործներից ոչ առաջինն են եւ ոչ էլ վերջինը: Ադամանդագործության ու ոսկերչության բնագավառում հայերը հայտնի են ու զգալի դիրքեր են գրավում աշխարհում: Հայաստանի տնտեսությունում ինտեգրման, կոոպերացիայի, կապերի ու համագործակցության առումով այս բնագավառները աներկբայորեն առաջինն են: Մասնագետների գնահատմամբ այս ոլորտների վերաբերյալ օրենսդրությունը ամենակատարյալն է եթե ոչ աշխարհում, ապա գոնե տարածաշրջանում: 1997 թ.-ից աշխարհում գործող հայազգի ոսկերիչների ու ադամանդագործների համախմբման շարժումն արդեն տվել է իր պտուղները, եւ ոլորտը համախմբող գործարարների միության ամենահիմնական նպատակը՝ ստեղծելու ադամանդագործության ու ոսկերչության անդրազգային ցանց ի շահ իրենց ու Հայաստանի, արդեն կայացած կարելի է համարել: Երեկ Երեւանի նորաբաց «Մետրոպոլ» հյուրանոցում 1700-ամյակի կապակցությամբ հավաքվել էին հայազգի ադամանդագործներ ու ոսկերիչներ Հայաստանից, ԱՄՆ-ից, Ավստրալիայից, Կանադայից եւ այլ երկրներից, ընդհանուր թվով մոտ 5 տասնյակ գործարարներ, որոնց թիվը, ըստ միության կոորդինատոր Հրաչ Գասպարի, կարող էր շատ ավելի մեծ լինել: Մոտ երկու տասնյակ գործարարներ ԱՄՆ-ից, Կանադայից ու Եվրոպայից իրենց այցը հետաձգել են՝ կապված Մ. Նահանգների ահաբեկչությունների հետ: Հավաքը Հայ ոսկերիչների ու ադամանդագործների միության «Առաքելություն դեպի Հայաստան-2001» ծրագրի միջոցառումներից մեկն է: Երեկ ուշ երեկոյան տեղի ունեցավ նաեւ ոսկերիչների ու ադամանդագործների բանկետը՝ ՀՀ նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանի մասնակցությամբ ու հովանավորությամբ: Այս ոլորտները, ի դեպ, գտնվում են ՀՀ նախագահի անմիջական ուշադրության կենտրոնում: Ռ. Քոչարյանը բազմիցս է հայտարարել, որ ոսկեգործությունն ու ադամանդագործությունը Հայաստանի համար կարեւորագույն ուղղություն են: Այն նաեւ ավանդական է մեր ժողովրդի համար, նաեւ հեռանկարային է որպես ընտանեկան բիզնես:

Հայ ոսկերիչներն ու ադամանդագործները կապված են անդրազգային ցանցով

1700-ամյակը Երեւան բերեց նաեւ հայազգի ոսկերիչներին ու ակնագործներին

Անկախ ամեն ինչից, ոսկերչությունն ու ակնագործությունը շարունակում են մնալ առաջատար

Ոսկերչությունն ու ադամանդագործությունը շարունակում են գլխավորել Հայաստանի արտահանումների ցուցակը՝ կազմելով ամբողջ ծավալի մոտ 40 տոկոսը: Վերջին մեկ տարում սկսված համաշխարհային ճգնաժամը ադամանդագործության ոլորտում չէր կարող չարտացոլվել այդ ցուցանիշի վրա, որի հետեւանքով այս տարի նկատվել է արտահանումների մոտ 20 տոկոսի անկում: Թե ինչպիսի՞ հետեւանքներ կունենան ԱՄՆ ահաբեկչությունները այս ոլորտի վրա, մասնագետները փորձում են զգուշավոր պատասխան տալ: Ամեն դեպքում ակնհայտ է, որ դեռեւս անցյալ տարվանից սկսված այս ոլորտի համաշխարհային ճգնաժամը դեռեւս չի կարող կայունացման միտումներ արձանագրել:

Ադամանդի դասական բնորոշումը հետեւյալն է՝ ադամանդը մի ապրանք է, որը բացի իր կրողի սոցիալական կամ գույքային բարձր ցենզի մասին վկայելուց, ուրիշ որեւէ ֆունկցիա չի կատարում: Բնականաբար, որեւէ ճգնաժամ սկսվելու դեպքում այս ապրանքի վաճառքի ծավալները ընկնում են (հայաստանյան ոսկեղենն ու ակնեղենը հիմնականում նախատեսված են միջին եւ բարձր բարեկեցության խավի համար): Եթե դրան ավելացնենք նաեւ ռուսական ալմաստի 300 կարատ փոխսալի ներկրման ձգձգումները, ապա չե՞ն առաջանա խնդիրներ Հայաստանի տնտեսության համար այս կարեւոր ոլորտում: Այդ հարցի պաշտոնական պատասխանը հետեւյալն է՝ դժվարություններ կան, սակայն կա կայունացման միտում: ՀՀ արդյունաբերության ու առեւտրի նախարարության ակնագործության ու ոսկեգործության վարչության պետ Գագիկ Մկրտչյանը վստահեցնում է, որ ռուսական ալմաստի ամբողջ քանակությունը կներկրվի, «ոչ մի «սոսկա» չի մնա»: Դեռեւս բերվել է 37 հազ. կարատ, սակայն շարունակվում են 150 հազ. կարատի բանակցությունները, եւ մինչեւ հոկտեմբերի 15-ը մնացած կեսը անպայման տեղ կհասնի: Բացի այդ, գործերի ընթացքը արագացվել է վերջերս ՌԴ նախագահի այցից հետո: Ինչպես հայտնի է, այցի ընթացքում քննարկվել է նաեւ 2002-2006 թթ.-ին ՌԴ-ից ՀՀ ալմաստի մատակարարման համաձայնագիրը, որը ներկայացված է հայ-ռուսական միջկառավարական հանձնաժողովին եւ ի թիվս մյուս համաձայնագրերի մինչեւ տարեվերջ պետք է որ ավարտին հասցվի:

Ոսկեգործության ու ադամանդագործության վիճակը թվերով, ըստ վերոհիշյալ վարչության, այսպիսին է. Հայաստանի տարածքում կան գրեթե 500 ոսկերչական եւ մոտ 70 ադամանդագործական ձեռնարկություններ: Ամբողջ ոլորտում աշխատում է մոտ 10 հազ. մարդ:

Վերջին երեք տարում ոսկերչության բնագավառում արտահանման ծավալները եռապատկվել են, իսկ ադամանդագործության ոլորտում կրկնապատկվել. 97-ին արտահանվել է 22 մլն դոլարի, 98-ին՝ 45, 99-ին՝ 82, 2000-ին՝ 110 մլն դոլարի արտադրանք. այս տարի հույս կա արտահանման ծավալը հասցնել մինչեւ 150 միլիոնի, նաեւ ի հաշիվ ռուսական ալմաստի փոխսալի:

ԳԱՅԱՆԵ ՄՈՒՔՈՅԱՆ

ՄԻՋՔԱՂԱՔԱՊԵՏԱԿԱՆ

Սանկտ Պետերբուրգի նահանգապետը երեկ ժամանեց Երեւան

Սեպտեմբերի 20-23-ը պաշտոնական այցով Հայաստանում են լինելու Սանկտ Պետերբուրգի նահանգապետ Վլադիմիր Յակովլեւը, փոխնահանգապետ Գենադի Տկաչովը, այլ պաշտոնյաներ: Իր առաջին պաշտոնական այցը Հայաստան Սանկտ Պետերբուրգի նահանգապետը կատարել է մեր երկրի բարձրաստիճան պաշտոնյաների հրավերով՝ Հայաստանում քրիստոնեության պետական կրոն հռչակման 1700-ամյակի եւ անկախության 10-ամյակի տոնակատարություններին մասնակցելու:

Սանկտ Պետերբուրգից ժամանած 120 հոգանոց պատվիրակության կազմում են հայ եւ ռուս գործարարներ, արվեստի գործիչներ:

Երեւանի քաղաքապետարանում տեղի ունեցած հանդիպման ժամանակ Վլադիմիր Յակովլեւը նշեց, որ թեեւ այցի առիթը տոնակատարություններն են, սակայն ձեռք կբերվեն նաեւ գործնական համաձայնություններ: Խոսելով Սանկտ Պետերբուրգի մասին՝ նահանգապետը որոշ տվյալներ արձանագրեց. 1996 թ.-ից քաղաքի արդյունաբերության ոլորտում գրանցվել է 40 տոկոս աճ: Անցյալ տարի այդ ցուցանիշը կազմել է 126 տոկոս: Գործազուրկների թիվը չնչին է՝ բնակչության 0,6 տոկոսը: Սանկտ Պետերբուրգի հայ համայնքն ամենամեծերից է Ռուսաստանում: Ըստ պաշտոնական տվյալների՝ այնտեղ մոտ 30 հազար հայ է ապրում:

«Հայաստանում դեռեւս չեն մոռացել ռուսերենը, կարծում եմ՝ հնարավոր չէ մի քանի տարում խզել տասնամյակների պատմություն ունեցող հարաբերությունները: Նախագահներ Ռոբերտ Քոչարյանի եւ Վլադիմիր Պուտինի օրերս տեղի ունեցած հանդիպումը եւս վկայում է հայ եւ ռուս ժողովուրդների բարեկամության մասին: Իսկ մենք՝ տարածաշրջանային ղեկավարներս, մեր հերթին լավ հարաբերություններ ենք փորձում հաստատել: Անցյալ տարի Սանկտ Պետերբուրգի կենտրոնում, Նեւսկի պողոտայում հայկական եկեղեցի բացվեց», նշեց Վլադիմիր Յակովլեւը: 2003 թ. կլրանա Սանկտ Պետերբուրգի 300 տարին: Այս առիթով Վլադիմիր Յակովլեւը Երեւանի քաղաքապետ Ռոբերտ Նազարյանին հրավիրեց Սանկտ Պետերբուրգ՝ տոնակատարություններին մասնակցելու:

Ի դեպ, Սանկտ Պետերբուրգի նահանգապետը 1965-68 թթ. իր զինվորական ծառայությունը անց է կացրել Հայաստանում: Նահանգապետը դեռեւս չէր հասցրել շրջել մայրաքաղաքում, բայց «Մետրոպոլ» հյուրանոցից քաղաքապետարան ընկած հատվածը ոտքով է կտրել:

«Ես նկատեցի, որ Երեւանը մաքուր քաղաք է», այս է Վլադիմիր Յակովլեւի առաջին տպավորությունը մայրաքաղաքի մասին:

ՄԱՐԼԵՆԱ ՀՈՎՍԵՓՅԱՆ

Երեկ Նախագահ Քոչարյանը ընդունեց Վլադիմիր Յակովլեւին

«Զվարթնոց» օդանավակայանի կառավարումը կարծես թե հանձնվում է Էռնեքյանին

Հայաստանում է գտնվում արգենտինահայ գործարար Էդուարդո Էռնեքյանը՝ ՀՀ իշխանությունների հետ «Զվարթնոց» օդանավակայանի կառավարման իրավունքի շուրջ բանակցություններ վարելու, 1700-ամյակի տոնակատարություններին մասնակցելու առաքելությամբ: Ըստ հավաստի աղբյուրների, բանակցությունները ավարտի փուլում են: Դրանք սկսվել էին այս տարի, եւ ամենայն հավանականությամբ ավարտին կհասցվեն մինչեւ տարեվերջ:

Հայտնի է, որ արգենտինահայ այս գործարարին է պատկանում Արգենտինայի օդանավակայանների մեծ մասի կառավարումը: Վերջերս էլ Էռնեքյանի ընկերությունը ստանձնել է Բուենոս Այրեսի գլխավոր օդանավակայանը, որի արդյունքում վերջինս լիովին մոդեռնիզացվել է:

Է. Էռնեքյանը հայտնի է ոչ միայն իբրեւ գործարար, այլեւ՝ բարերար ու ազգային գործիչ: Նա «Հայաստան» համահայկական հիմնադրամի հոգաբարձուների խորհրդի անդամ է:

Գ. Մ.

Հաստատվել է ԲԷՑ-երի սեփականաշնորհման ժամանակացույցը

Դեկտեմբերի 1-8-ը հայտնի կդառնա հաղթողը

Երեկ կառավարության նիստում հաստատված առավել հետաքրքրական հարցերից էին «Նաիրիտի» եւ չինական «Շանսի» սինթետիկ կաուչուկի բաժնետիրական ընկերության կողմից Չինաստանում քլորոպրենային կաուչուկի արտադրության ձեռնարկություն ստեղծելու որոշումը եւ բաշխիչ էներգացանցերի սեփականաշնորհման ժամանակացույցը: Այս, ինչպես եւ մի շարք այլ հարցերի առնչությամբ նախարարների պարզաբանումները ստանալ չհաջողվեց, քանի որ նրանք նախանձելիորեն աննկատ լքեցին կառավարության շենքը: Բացառություն կազմեց միայն արդարադատության նախարար Դավիթ Հարությունյանը, որը նիստում ներկայացրել էր ԲԷՑ-երի սեփականաշնորհման ժամանակացույցը: Նա մասնավորապես նշեց, որ որոշակի փոփոխություններ են կատարվել ժամանակացույցում, ինչը ենթադրում է, որ դեկտեմբերի 1-8-ը հայտնի կդառնա մրցույթի հաղթողը: Հայտերը պետք է ներկայացվեն մինչեւ սեպտեմբերի 21-ը (այսօր երեկոյան), պայմանները բոլորի համար նույնն են, ովքեր բավարարեն դրանց՝ կհամարվեն նախաորակավորված:

Նախորդ մրցույթի ժամանակ միջազգային աուդիտ անցած չլինելու պատճառով դուրս մնացին ռուսական ընկերությունները: Թե ինչպես է լուծվելու այս հարցը, այս անգամ առայժմ հայտնի չէ:

Ա. Մ.

«Կարճաժամկետ պարտատոմսերը կմարենք ժամկետից շուտ»

Ասում է ֆինանսների եւ էկոնոմիկայի նախարարը

Մի քանի օր առաջ ՀՀ ֆինանսների եւ էկոնոմիկայի նախարարությունն առաջին անգամ թողարկեց միջին ժամկետայնության (երկուսուկես տարի մարման ժամկետով) մեկուկես միլիարդ դրամ ծավալով պարտատոմսեր:

Ճիշտ է, առայժմ ոլորտի մասնագետները գնահատականներ չեն տվել, սակայն նախարարությունը որակեց որպես «ֆինանսական շուկայում կառավարության աննախադեպ հաջողություն»: Հավելյալ մանրամասներին տեղեկանալու նպատակով երեկ դիմեցինք ՀՀ ֆինանսների եւ էկոնոմիկայի նախարար Վարդան Խաչատրյանին:

- Դա ցանկացած պետության համար հաջողություն է: Տեղաբաշխել ենք 1,5 մլրդ, բայց 3 մլրդ-ի պահանջարկ կար: Որքան էլ քննադատենք, դա բնութագրում է տվյալ երկրի ֆինանսատնտեսական վիճակը: Կարճաժամկետ պարտատոմսերի ժամկետները լրանալուն պես աշխատում ենք տեղադրել ավելի երկարաժամկետ փաստաթղթեր: Ավելին, կարծում եմ հնարավորություն կունենանք ժամկետից շուտ՝ դեկտեմբերին մարել կարճաժամկետները: Հույս ունեմ, որ 2004 թ.-ից հնարավորություն կունենանք 5-10 տարեկան արժեթղթեր թողարկել, ինչն էլ հնարավորություն կտա արտաքին պարտքի բեռն ավելի հանգիստ սպասարկել:

Ա. Մ.

Նախարարները Ազատ Արշակյանի ձերբակալման մասին

Ազատ Արշակյանի ձերբակալման կապակցությամբ երեկ կարծիք հայտնելու խնդրանքով լրագրողները դիմեցին նրա նախկին կուսակից, ՀՀ ֆինանսների եւ էկոնոմիկայի նախարար Վարդան Խաչատրյանին եւ ՀՀ արդարադատության նախարար Դավիթ Հարությունյանին:

Վարդան Խաչատրյան. Չեմ պատկերացնում, թե Ազատ Արշակյանն այնպիսի բան անի, որ վնասի պետությանը: Ի սկզբանե եւ ամբողջ էությամբ նա պետականության կողմնակից է, անկախ նրանից, թե որ ճամբարում է: Ինձ համար անակնկալ էր եւ հույս ունեմ, որ դա արագ կպարզվի: Այստեղ ինչ-որ թյուրիմացություն կա երեւի: Ժամանակին անկախության բանակը զենք ուներ, որը հանձնել էր: Երեւի ինչ-որ բան մնացել է:

Դավիթ Հարությունյան. Ցավոք, իմ բազմաթիվ նախկին գործընկերները կալանավորվել են տարբեր ժամանակահատվածներում: Այդ թվում խնդիր էր ծագել իմ անմիջական ղեկավարի՝ Վանո Սիրադեղյանի հետ կապված: Սա է կյանքը: Այլ, քաղաքական մեկնաբանություն, իհարկե, չեմ անի:

Ա. Մ.

Հայաստան՝ լավը, վատը եւ լավը

Այս հոդվածի հեղինակը հայաստանցի չէ: Ծագումով պարսկահայ է եւ երկար տարիներ ապրում եւ աշխատում է Կալիֆոռնիայում, որտեղ ամերիկյան դպրոցներում գիտական առարկաներ է դասավանդում: Հաճախ է գալիս Հայաստան բարեգործական նպատակներով: Երեւանում գնել է բնակարան, որտեղ բնակվում է տարին մի քանի ամիս: Անկախության 10-րդ տարվա առթիվ հարմար գտանք ներկայացնելու նրա մտահոգությունները:

Այս հոդվածի մեջ ցանկանում եմ խոսել ահավոր հիվանդագին վիճակի մասին, որը կլանել է սփյուռքահայ համայնքներին, այն է՝ անգութ, հաճախ անհիմն վատաբանությունը մեր հայրենիքի՝ Հայաստանի մասին: Հստակորեն անհանգստացնում է ամենուրեք լսվող վատ եւ չար խոսակցությունը՝ Հայաստանը մտովի լքած հայերի մեծամասնության կողմից: Այս պատուհասն ականահարում է բոլոր հույսերը եւ էներգիան այն հայերի մեջ, ովքեր համաձայն են օգնել հայրենիքին՝ ընդլայնելով անձնական կամ բարեգործական կազմակերպությունների օգնության շրջանակները:

Բազում անգամներ զրույցի եմ բռնվում հայաստանցիների հետ, ովքեր նկարագրում են իրենց ծննդավայրը մի «սեւ եւ չար» վրձնի հարվածով եւ ընդհանրապես ոչ մի լավ բան չունեն ասելու իրենց ծննդավայրի մասին: Այս տեսակի խոսակցություններն այնչափ են թունավորում մթնոլորտը, որ Հայաստան այցելելու ցանկություն ունեցողներն ինձ են զանգահարում խորհուրդ հարցնելու եւ ցանկանում են տեղեկանալ անվտանգության վիճակի մասին, ինչպիսիք են՝ փողոցներով անվախ զբոսնելը, ջուր խմելը կամ տաքսի նստելը: Նրանք այնպիսի սարսափելի պատմություններ են լսել, որ կարող ես մտածել, թե խոսքը երկրագնդի «սատանայական» մի վայրի մասին է: Այս «արհավիրքի պարագլուխները» բողոքում են, որ Հայաստանում «ամեն ինչ անազնիվ է ու ստախոս, եւ ոչ մի լավ բան չկա»:

Միավասիկ ցանկանում եմ խնդրանքով դիմել նրանց, ովքեր հայաստանցի չեն՝ լուրջ չվերաբերվել այս ասեկոսեներին: Նրանցից շատերը չարախոսում են, որպեսզի ծածկեն իրենց ոչ մաքուր խիղճը: Նրանք արդարացնում են իրենց արտագաղթի գործողությունը, լավ գիտակցելով, որ հեշտ ճանապարհ են ընտրել, գիտակցելով, որ իրենք փրկել են իրենց սեփական կաշին առանց որեւէ ճիգ ու ջանք թափելու համաերկրացիների բարօրության համար:

Ես առանձնապես հոգնել եմ լսել այսպիսի պատմություններ եւ ցանկանում եմ մի փիլիսոփայական եւ տրամաբանական հարց բարձրացնել:

Ի՞նչ ենք շահում հավերժացնելով այս վատաբանումը եւ չար խոսքերը:

Արդյոք այս փաստերը հիմնավորվա՞ծ են:

Ստուգո՞ւմ ենք նրանց շարժառիթները:

Ո՞վ է ուրախանում եւ քաջալերվում մեր թշնամիներից բացի:

Արդյոք այս ասեկոսեները հագեցնո՞ւմ են հայաստանյան դասարկ ստամոքսները կամ աշխատանքով ապահովո՞ւմ են գործազուրկներին:

Հայաստանում արդյոք մենք խոչընդոտ չե՞նք մեր բարեգործական կազմակերպությունների հեռուստատեսային ջանքերի նկատմամբ, ովքեր դժվարությամբ գումար են հայթայթում, որոնք ցանկանում են տեսնել Հայաստանի տնտեսական վիճակի բարելավումը:

Արդյոք չե՞նք կանխում եւ վհատեցնում նրանց, ովքեր ցանկանում են գոնե մի չնչին օգնություն ցույց տալ Հայաստանին:

Մեզ եւ Հայաստանի համար լավ չէ՞ր լինի, որ չար խոսքերը լսելու եւ կրկնելու փոխարեն ստուգել եւ տեղեկանալ լավ գործի մասին լինի դա թեկուզ չնչին եւ տարածել այդ լավը, քան թե չարը:

Համոզված եմ, որ բացասականը եւ վատը կրկնելով, մենք մեծացնում ենք վատը եւ բացասականը:

Որեւէ մեկը խոսո՞ւմ է ծեռներեց գործարարների լավ աշխատանքի մասին, ովքեր այնքան հաստատակամությամբ հավատում են իրենց հայրենիքի վերածննդին եւ ցանկություն ունեն պայքարելու բոլոր բյուրոկրատական խոչընդոտների դեմ՝ բարելավելու իրենց եւ ուրիշների կյանքը:

Որեւէ մեկը խոսո՞ւմ է անցյալ տարվա ներքին գործարարության եռապատիկ աճի մասին:

Որեւէ մեկին հետաքրքրո՞ւմ է, որ Հայաստանում 2000 թ. առաջին կեսին եղել է 107.5 մլն ԱՄՆ դոլարի արտաքին ներդրումների տարի:

Ցավոք սրտի, տեղացի հայաստանցիները դեռեւս համոզված չեն, որ իրենց երկիրն իրապես իրենց է պատկանում: Նրանք, ովքեր հասել են այս գիտակցությանը՝ հրաշքներ են գործում: Նրանք վերջում հաղթողներ են լինելու, որովհետեւ նրանք դիմագրավելու են բոլոր դժվարությունները եւ հաղթահարելու են բոլոր խոչընդոտները՝ ունենալով ավելի բարվոք կյանք, քան արտասահմանում իրենց անհեսացող համաերկրացիները: Արտագաղթողները քաջատեղյակ են, որ ուրիշ երկրում կենցաղը նորեն սկսելը որքան տարիներ է խլում իրենց առաջխաղացումից:

Ամենալավ օրինակներից է Արովյան քաղաքի ամենասիրված քաղաքապետը, որ ամեն ինչ անում է, որպեսզի հայրենակիցները դիմանան այս դժվար ժամանակներին ու եռանդով աշխատեն իրենց բարվոք ապագայի համար:

Եթե ես կարողանայի խոսել նրա մտքի կամ գրչի մի զեկույց Հայաստանում որեւէ ղեկավարի մասին, հետեւյալը կասեի. «Ի՞նչ է պատահել մեր սեփական բանականությանը: Ի՞նչ սխալ բան կա հայրենասեր լինելու եւ մեր հայրենիքի համար աշխատելու մեջ: Ո՞ւր կորան այն բոլոր ազնվական զգացմունքները եւ ցանկությունները, որոնք առկա էին 10 տարի առաջ: Արդյոք այն տողերը միայն բանաստեղծակա՞ն էին կամ հռետորակա՞ն, եւ կամ գուցե դրանք պետք է կիրառե՞լ, որովհետեւ մեր հայրենիքը դրա կարոտն ունի: Այն, ինչ նվաճում ենք մենք այսօր, մեր երեխաները եւ նրանց երեխաները պետք է շահեն: Խաղաղությունը բոլորիս վնասում է: Առեւտրային եւ հարկային օրենքները բարելավվել են, թեեւ շատ ուրիշ բարեփոխումներ պետք է կիրառվեն: Մենք պետք է միայն լավը պահանջենք, ինչպես ինքնակառավարվենք եւ դրդենք մեր ղեկավարներին, որպեսզի նրանք ազնիվ լինեն: Պետք է հիշեցնել նրանց ազնիվ վարվել իրենց ընտրողների հետ, քանզի իրենք պետք է ծառայեն ժողովրդին, ոչ թե հակառակը: Հիմնական բարեփոխումներից բացի, պետք է համոզել մեր կանանց ակտիվ մասնակցություն ցուցաբերել քաղաքական բոլոր ոլորտներում, որովհետեւ նրանք այլ մտածելակերպ ունեն հասարակական իրադարձությունների վերաբերյալ, քանի որ ավելի են առերեսում պահանջում, ավելի քիչ կաշառելի են եւ ընդունակ են յուրօրինակ երկխոսության ու կարող են խնդիրը լուսաբանել նոր ծեւերով: Բացի այդ, պատմությունը ցույց է տալիս, որ բոլոր առաջադեմ հասարակություններն ավելի անաչառ են եղել, երբ կանայք իրենց ազատ մասնակցությունն են ունեցել կյանքի բոլոր ոլորտներում:

Ես նաեւ քննադատական ուղերձ եմ հղում հոգեւորականությանը եւ եկեղեցուն: Խնդրում եմ, ակտիվ եղեք, քանի որ կառավարող պաշտոնյաները շատ զբաղված են, դուք պետք է մեզ ղեկավարեք: Հույսի մեծ ուղերձ եղեք ժողովրդին: Քարոզեք հայրենիքի սերը ծեր ժողովրդի մեջ: Հիշեք, որ դարեր առաջ դուք եկեղեցականներդ, հեղափոխական զորություն էիք ներկայացնում այս հողի վրա: Մի կողմ դրեք ծեր ծույլ կեցվածքը եւ աշխատեք ժողովրդի մեջ եւ նրանց հետ: Վստահեցրեք նրանց, որ շատ ավելի կանաչ մարգագետին չկա օտար հողի վրա: Հետ բերեք հայրենասիրությունը: Ասեք, որ բոլորս միասին աշխատելով ավելի բարենպաստ կդարձնենք կյանքը մեր բոլորի համար: Ոչ ոք մեզ արծաթյա սկուտեղի վրա չի մատուցի եւ հայրենիքի սահմաններից փախչելը ոչինչ չի փոխի:

Եթե մայր եկեղեցին ուզում է վերջ դնել աղանդների գործունեությանը Հայաստանում, ապա շատ ջանքեր պետք է գործադրվեն: Պետք է պահանջվի, որ բոլոր եկեղեցականները դառնան իրական հովիվներ իրենց «անգլուխ մնացած հոտի» համար: Եթե մենք չենք վերակառուցելու մեր հայրենիքը, ապա ո՞վ է դա անելու: Եթե ոչ հիմա, ապա ե՞րբ:

Եվ վերջապես, յուրաքանչյուր հայ ցանկանում է տեսնել բարգավաճ հայրենիք: Մեզանից յուրաքանչյուրը պետք է իր լուման եւ գործը ներդնի: Հավատում ենք, որ լավը պետք է հաղթահարի վատին:

Եկեք գործի անցնենք: Փոխենք մեր հին եւ քայքայիչ ծեւերը, քանի որ դրանք ոչ մի նպատակ չեն հետապնդում՝ թշնամիներին ուրախացնելուց բացի:

ԱՐՄԻՆԵ ԿՈՆԴԱԿՑՅԱՆ

Խորհրդարանը դեմք չունի սահմանադրության անկատարության հետեւանքով

Սահմանադրական բարեփոխումների առաջնահերթ խնդիրներից մեկը

1999-ի խորհրդարանական ընտրություններից եւ հատկապես հոկտեմբերի 27-ի ոճրագործությունից հետո ինչպես դրսի, այնպես էլ ներխորհրդարանական ուժերը սկսեցին պառակտման միտումներ ցուցաբերել, որոնք ամենավառ դրսեւորումներով «զարդարում» են այսօրվա քաղաքական ներկապնակը:

Խորհրդարան մուտք գործելուց որոշ ժամանակ անց սկսեց քայքայվել Կարեն Դեմիրճյան-Արտաշես Գեղամյան դաշինքը՝ «Իրավունք եւ միաբանությունը», որի վերջակետը եղավ ՍԻՄ հայտարարությունը, թե քաղաքական որոշումներ կայացնելիս ե՛ւ խմբակցության ներսում, ե՛ւ դաշինքի մակարդակով ինքը գործելու է միայնակ: Այս պրոցեսին զուգընթաց՝ ճգնաժամ սկսվեց «Միասնություն» դաշինքում, որի երկու կողմերի՝ ՀՀԿ-ի եւ ՀԺԿ-ի համատեղ օրենսդրական աշխատանքն աստիճանաբար սպառեց իրեն՝ հանգեցնելով խմբակցությունից եւ դաշինքից քաղաքական գործիչների աստիճանաբար հեռացմանը: Նախ Հանրապետական կուսակցությունը լքեցին երկրապահականները, այնուհետեւ առանձին պատգամավորներ հայտարարեցին խմբակցությունից դուրս գալու մասին, եւ արդյունքում «Միասնությունում» ստեղծվել է մի իրավիճակ, երբ հասկանալի չէ՝ խմբակցությունը կոնկրետ ինչ ուժեր են ներկայացնում:

Պառակտվեց նաեւ ԱԺՄ-ն, խմբակցությունից հեռացան Արշակ Սադոյանը՝ որպես ԱԺԴ ներկայացուցիչ, եւ Շավարշ Քոչարյանը՝ որպես ԱԺԿ ներկայացուցիչ: Այնուհետեւ քայքայման էստաֆետը վերցրեց Կոմկուսը, որի շարքերից հեռացվեցին Յուրի Մանուկյանը եւ Հրանտ Ոսկանյանը, որոնք, չնայած դրան, շարունակում են մնալ խմբակցության անդամ:

Այս գործընթացների հետեւանքով խորհրդարանում մի որոշ ժամանակահատված գերիշխում էին անկախ պատգամավորները, որոնց մեծ մասն այնուհետեւ առանձին խորհրդարանական խմբեր կազմեց: Իսկ ընդհանուր առմամբ այս պահի դրությամբ հստակ կարելի է արձանագրել, որ խորհրդարանը չի ներկայացնում քաղաքական ուժերի այն հարաբերակցությունը, որին 1999-ին ձայն տվեց ժողովուրդը:

Խնդիրն այն է, որ նույն այդ ընտրող ժողովուրդը խորհրդարանում ընթացող գործընթացներին ոչ մի կերպ միջամտել չի կարող: Գործող սահմանադրության համաձայն իրենց պատգամավորներին հետ կանչելու մեխանիզմ ընտրողներին վերապահված չէ: Այսինքն՝ պետական իշխանությանը նա (ԱԺ մասով) մասնակցում է ընդամենը մասնակցելով ընտրություններին: Այդ մեխանիզմի բացակայությունը եւ քաղաքական ուժերի անջատվածությունը ժողովրդից հանգեցրել են նրան, որ չարաշահելով անգամ ընտրողների շահերը, խորհրդարանը շարունակում է իր անորոշ գոյությունը՝ յուրաքանչյուր քայլով մոտենալով լուծարմանը:

Դրան նպաստող պայմաններից է նաեւ այն, որ ինքը՝ խորհրդարանն այս խնդիրները կարգավորելու համար իր կանոնակարգով մշակված մեխանիզմներ չունի, որն անմիջականորեն բխում է սահմանադրությունից: Գլխավոր օրենքի 66 հոդվածով միայն նշված է, թե պատգամավորը կաշկանդված չէ հրամայական մանդատով, առաջնորդվում է իր խղճով եւ համոզմունքով: Դա նշանակում է, որ պատգամավորներն ազատ են խմբակցություններից դուրս գալու, նոր խումբ ծեւավորելու իրավունքով կամ, ասենք, լուրջ տարածայնություններ ունենալով խմբակցության հետ, կարող են մնալ նրա շարքերում, իսկ խմբակցությունը կամ նրան առաջադրած քաղաքական ուժը չի կարող տվյալ պատգամավորներից պահանջել վայր դնել մանդատը:

ԱԺ պետաիրավական հանձնաժողովի նախագահ Վիկտոր Դալլաքյանը ներխորհրդարանական այս հարաբերությունները կանոնակարգի շրջանակներում հետեւյալ կերպ մեկնաբանեց. «Անգամ եթե մեկ խմբակցության բոլոր պատգամավորները հեռանան եւ մնա մեկը, խմբակցությունը շարունակում է գործել, քանի որ տվյալ ուժը հաղթահարել է 5 տոկոսի արգելանքը: Եթե խմբակցությունից պատգամավորը դուրս է գալիս, նա կամ դառնում է անկախ կամ որեւէ խմբի պատգամավոր, այլ ոչ թե խմբակցության անդամ: Եթե անգամ պատգամավորը դառնա այլ կուսակցության անդամ, նա իրավունք չունի այդ խմբակցության անդամը դառնալու»: Այսպես թե այնպես ստացվում է, որ յուրաքանչյուր պատգամավոր կարող է մի քաղաքական ուժի ցուցակով մտնել խորհրդարան, այնուհետեւ շատ հանգիստ լքել նրա շարքերը՝ մնալով պատգամավոր: Այդ հանգամանքն էր հենց պատճառը, որ ժամանակին ՀՀՇ-ական պատգամավորները մտան ԵԿՄ-ի շարքերը՝ պահպանելով իրենց պատգամավորի կարգավիճակը, որի արդյունքում փաստացի իշխանափոխություն կատարվեց, որի հնարավորությունն ըստ էության հենց օրենքն ու սահմանադրությունն են ստեղծում: Նույնը կատարվեց նաեւ ՀԺԿ-ի հետ, որի ցուցակով ընտրված պատգամավորների մեծամասնությունն այսօր հենց ՀԺԿ-ի ընդդիմադիրն է դարձել, իսկ պատգամավորները՝ դուրս գալով կուսակցությունից, ոչ մանդատները ցած դրեցին եւ ոչ էլ խմբակցությունից դուրս եկան, իսկ ՀԺԿ-ն նրանց հետ կանչելու ոչ մի իրավական լծակ չունի:

Այս խնդիրները մեծապես անդրադառնում են քաղաքական գործընթացների վրա եւ սահմանադրական բարեփոխումների կարիք են զգում: ԱԺ նոր կանոնակարգի նախագիծն էլ, որ երկրորդ ընթերցման փուլ է մտել, դրանք չի կարգավորում, քանի որ խանգարում է գործող սահմանադրությունը: Ըստ Վ. Դալլաքյանի, «սահմանադրական բարեփոխումների ընթացքում այդ հարցերին պետք է անդրադառնալ: Օրինակ, եթե մարդը կուսակցական ցուցակով ընտրվել է պատգամավոր եւ կամ ինքն է կուսակցությունից դուրս եկել, կամ իրեն հեռացրել են, նա պետք է մանդատը ցած դնի: Որովհետեւ եթե նա պատգամավոր է, նախ եւ առաջ պարտական է այն կուսակցությանը, որի ցուցակով ընտրվել է: Եթե նա լինի մեծամասնականով ընտրված եւ միաժամանակ լինի կուսակցության անդամ, հեռացնելուց հետո կարող է մնալ որպես պատգամավոր, քանի որ նա ձայներ է շահել իր շնորհիվ: Եթե մի կուսակցության մեջ հակասություն կա եւ ընդդիմություն է ծեւավորվել, ապա կուսակցության ղեկավար օրգանը պետք է կարողանա հետ կանչել ընդդիմադիրներին եւ նրանց փոխարեն նույն քանակով պատգամավոր բերել խորհրդարան: Դա եւս մեկ տարբերակ է, սակայն մեկ վտանգ կա, որ կարող է հաշվեհարդարների պատճառ դառնալ: Այսինքն՝ դրանք նուրբ հարցեր են, որոնք լուրջ քննարկման առարկա են»:

Դեռեւս հայտնի չէ, թե այս խնդիրների կարգավորման տեսակետից ինչ է նախատեսում ՀՀ նախագահին առընթեր ստեղծված սահմանադրական բարեփոխումների հանձնաժողովը: Արդեն իսկ շրջանառության մեջ դրված սահմանադրության մեկ այլ նախագծով, որը մշակել է Ազգային ժողովրդավարական կուսակցությունը, եւ որը պառլամենտական կառավարման համակարգ է սահմանում, խնդրին թերեւս թերի լուծում է տրվում: Նախագծի հոդված 85-ը սահմանում է. «Պատգամավորները ներկայացնում են ամբողջ ժողովրդին: Նրանք կաշկանդված չեն հրամայական մանդատով եւ առաջնորդվում են միայն իրենց համոզմունքներով: Այլ խմբակցության մեջ մտնելու դեպքում պատգամավորը կորցնում է իր մանդատը: Պատգամավորները պարտավոր են մշտական կապ պահպանել իրենց ընտրողների հետ»: Հասկանալի է՝ դարձյալ չի գործում ընտրողների կողմից պատգամավորի հետկանչի մեխանիզմը, իսկ քաղաքական ուժերը դարձյալ չեն կարող հետ կանչել իրենց ցուցակով ընտրված այն պատգամավորներին, որոնք հայտարարում են խմբակցությունից դուրս գալու մասին: Իսկ այն, որ պատգամավորը մանդատը կորցնում է այլ խմբակցության մեջ մտնելու դեպքում, ըստ էության, գործում է նաեւ հիմա:

ԳՈՌ ԱԲՐԱՀԱՄՅԱՆ

միջազգային

Իրանյան արձագանքները եւ Վաշինգտոն-Թեհրան կապերը

Սեպտեմբերի 11-ին Նյու Յորքում եւ Վաշինգտոնում կատարված ահռելի, թերեւս նաեւ ճակատագրական, աննախադեպ գործողությունների նկատմամբ Իրանի հակազդեցության եւ ԱՄՆ-Իրան փոխհարաբերությունների հարցը վերջին շրջանում վերածվել է միջազգային ԶԼՄ-ների աչքի զարնող թեմաներից մեկի:

Իրանի նախագահ Մոհամադ Խաթամին անմիջապես այդ գործողությունները «ամենաահավոր եւ ամենավայրագ» որակելով խստիվ դատապարտեց՝ պատրաստակամություն հայտնելով միջազգային մակարդակով ահաբեկչության դեմ պայքարի հարցում ջանք չխնայել: Միաժամանակ ընդգծել է, որ ահաբեկչության դեմ պայքարն առավել արդյունավետ կլինի, եթե կազմակերպի ՄԱԿ-ը: Խաթամին այս միտքը հայտնել է նաեւ ՄԱԿ-ի գլխավոր քարտուղար Կոֆի Անանի հետ ունեցած հեռախոսային առանձնազրույցի ժամանակ: Իրանի նախագահը Վաշինգտոնին հորդորել է պատասխան քայլի հարցում շտապողականություն չդրսեւորել: Այնուհետեւ ահաբեկչությունների դատապարտմամբ հանդես է եկել ԱԳ նախարար Քամալ Խարազին: Սեպտեմբերի 14-ին Իրանում՝ Իսլամական հեղափոխությունից ի վեր առաջին անգամ ուրբաթօրյա աղոթքի մասնակիցները, ողջ երկրի մակարդակով, հրաժարվեցին «Մա՛հ Ամերիկային» կարգախոսից, իսկ աղոթքներն առաջնորդող բոլոր հոգեւորականները դատապարտեցին սահմռկեցուցիչ գործողությունները: Թեհրանում Իրան-Բահրեյն ֆուտբոլային խաղից առաջ մեկ րոպե լռությամբ հարգվեց զոհվածների հիշատակը: Եվ Թեհրանի Մոհսենի հրապարակում, ի հիշատակ ահաբեկչության զոհերի, մոմեր վառվեցին: Սեպտեմբերի 15-ին Թեհրանում՝ Շվեյցարիայի դեսպանատանը, որը լիազորված է Իրանում պաշտպանելու ԱՄՆ շահերը, Իրանի ԱԳ նախարարության համաձայնությամբ հուշամատյան բացվեց, որտեղ սեպտեմբերի 18-ին Իրանի խորհրդարանի խոսնակ Քուրղանին օրենսդիր իշխանության ղեկավարության եւ իր անունից ԱՄՆ ժողովրդին ու օրենսդիրներին վշտակցություն հայտնելով՝ խիստ դատապարտեց կատարվածը: Սեպտեմբերի 16-ին Թեհրանի քաղաքապետ Մորթեզա Ալվիրին եւ քաղաքային խորհրդի նախագահ Մոհամադ Աթրիանֆարը Նյու Յորքի քաղաքապետ Ռուդոլֆ Ջուլիանիին հղած ուղերձում նշել են, թե ողջ մարդկության դեմ ուղղված աննախադեպ ահաբեկչությունը վշտացրել է Թեհրանի բնակչությանը: Ի վերջո սեպտեմբերի 17-ին, այս կապակցությամբ, լռությունը խախտեց նաեւ Իրանի ռազմաքաղաքական առաջին դեմքը՝ Ալի Խամենեին, դատապարտելով զարհուրելի ահաբեկչությունը, ընդգծեց, որ իսլամը դեմ է եղեռնագործությանը, որտեղ եւ ում դեմ էլ որ կատարված լինի: Նա միաժամանակ շեշտել է, որ ահաբեկչական այդ գործողությունները ԱՄՆ ծավալապաշտական քաղաքականության հետեւանք են, քանզի եթե վերջինս ուշադրությունը կենտրոնացներ ներքին հարցերին, թերեւս այդ դեպքերը տեղի չունենային: Խամենեին մահմեդական երկրներին կոչ անելով իրենց բողոքի ձայնը բարձրացնել Իսրայելի կողմից այդ դեպքերն ի չարը գործադրելու առնչությամբ (ինչի մասին վկայեցին նաեւ արեւմտյան ականատես լրագրողները), ավելացրել է, որ առկա են բազմաթիվ փաստեր հօգուտ այն տեսակետի, թե սիոնիստներն են եղել այդ գործողությունների «ռեժիսորը»: Մինչդեռ Թել Ավիվն ի սկզբանե ջանք չի խնայում Իրանին եւս մեղավորների ցուցակում զետեղելու: Ավելացնենք, որ իրանական մամուլում հրապարակվել է չստուգված տեղեկություն, որ սեպտեմբերի 11-ին Համաշխարհային առեւտրի կենտրոնում աշխատող ավելի քան 4500 հրեա աշխատողներ չեն ներկայացել աշխատանքի:

Իրանի ցավակցական նման ջերմ եւ աննախադեպ դրսեւորումներն արժանացան Միացյալ Նահանգների դրական գնահատանքին, պետքարտուղար Քոլին Փաուելը նման դիրքորոշումը հուսադրող եւ ուշադրության արժանի գնահատեց, իսկ պետքարտուղարության քաղաքական հարցերով խորհրդականներից մեկն ավելի հեռուն գնալով՝ չբացառեց հակաահաբեկչական գործողություններում Վաշինգտոն-Թեհրան համագործակցությունը: Հաշվի առնելով վերոհիշյալն ու մի շարք այլ հանգամանքներ, քաղաքագետ-վերլուծաբանները, ինչպես նաեւ միջազգային ԶԼՄ-ները, եռանդուն քննարկում են ԱՄՆ-Իրան փոխհարաբերությունների հնարավոր բարելավման հարցը: Իրանի եւ ԱՄՆ քաղաքագետների մեծամասնությունը ստեղծված իրավիճակը գնահատում է իբրեւ պատեհ առիթ երկու երկրների կապերի բնականոնացման համար: ԱՄՆ քաղաքագետ Հուշանգ Ամիրահմադին «Ազատություն» ռադիոկայանին տված հարցազրույցում (սեպտեմբերի 18-ին) շեշտել է, թե պատմական փաստերը վկայում են, որ լավագույն առիթները ստեղծվել են ողբերգական իրավիճակներում: Ահա թե ինչու նրանցից շատերն Իրանին կոչ են անում բաց չթողնել ընձեռված բացառիկ առիթը: Ասել է թե՝ վերջինս պետք է ընդառաջ գնա Վաշինգտոնի առանց որեւէ նախապայմանի բանակցություններ սկսելու առաջարկին եւ հրաժարվի ԱՄՆ-ին ներկայացրած նախապայմաններից, իմա՝ էմբարգոյի վերացման եւ ամերիկյան բանկերում Իրանի հաշիվների ապասառեցման պահանջներից, ինչը թերեւս անհավանական է թվում: Մանավանդ որ Իրանը դեռեւս Վաշինգտոնի կազմած ահաբեկչությունը հովանավորող երկրների ցուցակում է: ԱՄՆ-Իրան փոխառնչությունների բարելավման համար ստեղծված նպաստավոր մթնոլորտը թերեւս դրական ազդեցություն կունենա Վաշինգտոնի իրանական քաղաքականության հարցում, սակայն որքան էլ առիթը «ոսկյա» բնութագրվի, երկու երկրների փոխհարաբերություններում կտրուկ տեղաշարժեր ակնկալելու համար լուրջ հիմքեր չկան:

Այս առնչությամբ հատկանշական է նաեւ սեպտեմբերի 13-ին Մեծ Բրիտանիայի վարչապետ Թոնի Բլերի Իրանի նախագահին հղած ուղերձը, որտեղ, ըստ արեւմտյան որոշ լրատվամիջոցների, Բլերը բարձր է գնահատել Թեհրանի դիրքորոշումը ԱՄՆ-ում կատարվածի առիթով, հորդորել ընդդեմ ահաբեկչության միանալ արեւմտյան երկրներին, միաժամանակ քննարկել Վաշինգտոն-Թեհրան փոխհարաբերությունների հարցը: Նշյալ ուղերձին ի պատասխան, որի տեքստը չհրապարակվեց, սեպտեմբերի 19-ին Խաթամին մեկ անգամ եւս հավաստիացրել է, որ Իրանը պատրաստ է ընդդեմ ահաբեկչության պայքարել ՄԱԿ-ի գլխավորությամբ այդ նպատակով ստեղծված կառույցների շրջանակներում: Իսկ ԱՄՆ-ին նախազգուշացրել է շտապողականություն չդրսեւորել եւ Աֆղանստանի դեմ լայնածավալ ռազմական գործողություն չսկսել:

Ինչ վերաբերում է Իրանի մասնակցությանը ԱՄՆ-ի գլխավորած հակաահաբեկչական գործողություններին, ապա թեեւ Իրանը խիստ դեմ է թալիբների իշխանությանը Աֆղանստանում, որոնց կարելի է բնութագրել որպես Իրանի թշնամի, սակայն չի կարող միանշանակ համաձայնել Միացյալ Նահանգների ռազմական հարձակմանն այդ երկրի վրա: Քանզի հավանաբար կհանգեցնի մարդկային նոր ողբերգությունների, բացի այդ ռազմական գործողությունները տեղի են ունենալու Իրանի 900 կմ երկարությամբ սահմանագծից անդին, որոնք լրջորեն սպառնալիքի տակ են դնելու այդ երկրի անվտանգությունը, եթե նույնիսկ հաշվի չառնենք իրանական սահմաններ շարժվող աֆղան փախստականների նոր ալիքի խնդիրը: Այլ կերպ՝ Թեհրանը դժվարին վիճակում է հայտնվել, ուստի հազիվ թե հաջողվի լիակատար չեզոքություն պահպանել, ինչպես դա տեղի ունեցավ Իրաքի դեպքում, թեեւ առկա են որոշ նմանություններ երկու դեպքերի միջեւ:

ԷՄՄԱ ԲԵԳԻՋԱՆՅԱՆ

ՀԱՄԱՌՈՏ

ՆԱՏՕ-ի զինծառայողները կլինեն Նախիջեւանում

ԲԱՔՈՒ, 20 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: ՆԱՏՕ-ի երկրների զինծառայողները, որոնք նոյեմբերի 5-17-ը Ադրբեջանում մասնակցելու են հրամանատարա-շտաբային «Cooperative Determination 2001» զորավարժություններին, կայցելեն նաեւ Նախիջեւան: Երկրի ՊՆ իրազեկ աղբյուրների վկայակոչմամբ հաղորդելով այդ մասին՝ ադրբեջանական ընդդիմադիր թերթերը նշում են, որ Նախիջեւանի Ինքնավար Հանրապետությունում սկսվել են ստուգումներ մի շարք զորամասերում: Այն իրականացնում են պաշտպանական գերատեսչության բարձրաստիճան պաշտոնյաներ: Ադրբեջանում առաջին ՆԱՏՕ-ական հրամանատարա-շտաբային զորավարժություններին կմասնակցեն Հյուսիսատլանտյան դաշինքի անդամ եւ ՆԱՏՕ-ի «Գործընկերություն հանուն խաղաղության» ծրագրի մասնակից 15-ից ավելի երկրների զինծառայողներ, հաղորդում է CNA գործակալությունը:

Նոր վիրուս ինտերնետում

Ինտերնետ ցանցում արագորեն տարածվում է «Նիմդա» պայմանական անունով նորահայտ վիրուսը: ՌԻԱ գործակալության հաղորդման համաձայն, աշխարհում արդեն հարյուրավոր համակարգիչներ եւ էլեկտրոնային էջեր վարակված են այդ վիրուսով, որը փոխանցվում է էլեկտրոնային փոստով եւ «կառչում է» համակարգիչներին readme.exe ֆայլի տեսքով: «Նիմդա» վիրուսը բացահայտվել է սեպտեմբերի 18-ին ԱՄՆ-ում, ապա տարածվել է Ճապոնիայում, Հարավային Կորեայում եւ ասիական այլ երկրներում: Ամերիկյան հատուկ ծառայություններն առայժմ տեղեկություններ չունեն, թե նոր վիրուսն արդյոք կապվա՞ծ է միջազգային ահաբեկիչների գործունեության ակտիվացման հետ:

Պ. Ռ.

ԱՄՆ-ում ամենից շատ վաճառվում են Նոստրադամուսի եւ Ուսամա բեն Լադենի կենսագրական գրքերը

Սկիզբը էջ 1

ԱՄՆ-ում վերջին մեկ շաբաթվա ընթացքում ամենից շատ վաճառվում են Նոստրադամուսի եւ Ուսամա բեն Լադենի կենսագրական գրքերը: Ամերիկյան մամուլի առաջին էջերում թիվ մեկ ահաբեկչի նկարն է, բոլոր թերթերը մեջբերում են նախագահ Բուշի խոսքերը. «Փնտրվում է. ողջ կամ սպանված»: Եթե ԱՄՆ ԶԼՄ-ները կարող են միայն ենթադրություններ անել բեն Լադենի գտնվելու վայրի մասին, ապա մեկ հարցում միակարծիք են. աշխարհի թիվ մեկ ահաբեկչին աճեցրել է CIA-ն՝ Կենտրոնական հետախուզական ծառայությունը: Նյու Յորքում լույս տեսնող «Դեյլի սթար» օրաթերթը սեպտեմբերի 17-ի համարում գրում է, որ գրեթե բոլոր արմատական մահմեդականները, որոնք պլանավորում եւ իրականացնում են ահաբեկչությունները, աֆղանական պատերազմի վետերաններ են, աճեցվել են CIA-ի օգնությամբ, երբ ԽՍՀՄ-ը ներխուժել էր Աֆղանստան: Նախկին նախագահ Ռոնալդ Ռեյգանի կառավարության CIA-ի տնօրեն Վիլյամ Քեյսի նախագիծը շատ պարզ էր՝ որքան հնարավոր է հավաքագրել մոլեռանդ մահմեդականների, նրանց վարժեցնել, զինել, փող տալ, նրանց ուղարկել ընդդեմ խորհրդային զորքերի: «Նրանցից մեկը Սաուդյան Արաբիայից հարուստ տղա բեն Լադենն էր, որը ԽՍՀՄ-ի դեմ աֆղանների մղած պատերազմում մարտերի սիրահար էր», գրում է «Դեյլի սթարը», ավելացնելով, որ մոլեռանդ մահմեդականները CIA-ից ստացան 3,5 միլիարդ դոլար, եւս հարյուրավոր միլիոն դոլարներ Սաուդյան Արաբիայի կողմից: Մոլեռանդ մահմեդականներին վարժեցնելու հարցում լուրջ մասնակցություն է ունեցել նաեւ Մեծ Բրիտանիայի հետախուզական գաղտնի ծառայությունը՝ SIS-ին: «Ահաբեկիչները հիմնականում վարժեցվում

էին Կահիրեում եւ Իսլամաբադում, ճամբարներից մի քանիսի պատասխանատուն բեն Լադենն էր: Ամերիկյան փողերով ձեւավորվեց նաեւ Թալիբանը», նշում է թերթը:

1994 թ. մի փաստաթղթի համաձայն, CIA-ի եւ SIS-ի օժանդակությամբ, փողերով արմատական ահաբեկիչների թիվը գրեթե հասնում էր վեց հազարի, որից 2.800-ը՝ Ալժիրից, 2.000-ը՝ Եգիպտոսից, 370-ը՝ Իրաքից, 300-ը՝ Եմենից, 200-ը՝ Լիբիայից:

Այսօր էլ, ահաբեկչությունից մեկ շաբաթ անց, ԱՄՆ կառավարությունը կարծես թե խնդիրներ չունի Թալիբանի հետ: Ո՛չ բարձրաստիճան պաշտոնյաները, ո՛չ ամերիկյան մամուլը բացասաբար չեն տրամադրված Թալիբանի նկատմամբ: Նրանց ուզածը բեն Լադենն է, կենդանի կամ մեռած, կարեւոր չէ: Չնայած ենթադրություններին, ոչ ոք հարյուր տոկոսով համոզված չէ, որ սեպտեմբերի 11-ի ահաբեկչությունների հետեւում CIA-ի նախկին գործակալ Ուսամա բեն Լադենն է կանգնած: Երկու օր առաջ ԱՄՆ փոխնախագահ Դիկ Չեյնին հայտարարեց, որ ինքը համոզված չէ, որ բեն Լադենն Աֆղանստանի տարածքում է: Տեսնենք, ինչ է կատարվում. Թալիբանի կրոնական առաջնորդ մոլլա Մոհամեդ Օմարը 600 կրոնավորների հետ ԱՄՆ-ին սպառնում է սրբազան պատերազմ՝ ջիհադ հայտարարել: Վաշինգտոնը սրանից չի նյարդայնանում: Վաշինգտոնը շարունակում է իր ռազմավարական դաշնակիցներ համարել Պակիստանին, Արաբական Միացյալ էմիրություններին եւ Սաուդյան Արաբիային, որոնք ճանաչում են Թալիբանի իշխանության օրինականությունը, զինում նրան, ըստ էության՝ պետականորեն հովանավորում ահաբեկչությունը: Դիտորդները կարծում են, որ ԱՄՆ-ը, իրադարձությունների ցանկացած զարգացման դեպքում, չի փորձի Աֆղանստանից հեռացնել Թալիբանին: ԱՄՆ-ը նույնիսկ պատրաստ է հովանավորել Թալիբանին, պայմանով, որ այս մահմեդական ծայրահեղական շարժումը գտնվի Վաշինգտոնի կամ Իսլամաբադի վերահսկողության տակ: Ակնհայտ է, որ այդ տարածաշրջանում ԱՄՆ-ը ցանկալի չի համարում աշխարհաքաղաքական ուժերի վերադասավորումները:

Ամերիկացիները վրեժխնդիր են լինում՝ սպանվել են ԱՄՆ մահմեդական երկու քաղաքացիներ

Դժվար է նկարագրել, թե ինչ խառնաշփոթ կտիրի ԱՄՆ-ում, եթե ֆեդերալ հետախուզությունների ծառայությունը (FBI) եւ ոստիկանությունը զգոն չլինեն: ԱՄՆ-ի 290 մլն բնակչությունից շուրջ 7–8 մլն-ը մահմեդականներ են, հիմնականում Միջին Արեւելքից եւ արաբական աշխարհից ընդհանրապես: Ամենուր զգացվում է մահմեդական արաբների եւ աֆղանցիների հանդեպ ամերիկացիների ատելությունը: Տաքսիների արաբ վարորդները մի քանի օր դուրս չեն գալիս աշխատանքի՝ զգուշանալով հնարավոր վրեժխնդրությունից: Խանութների եւ ճաշարանների մահմեդական ցուցանակները փոխարինվել են ամերիկյան դրոշներով, մահմեդական կանայք փորձում են հնարավորինս քիչ երեւալ փողոցներում կամ ժամանակավորապես հրաժարվել չադրաներից: ԱՄՆ իշխանությունները հիշում են Փըրլ Հարբորի փորձությունը: 1941 թ. դեկտեմբերին, երբ ճապոնական օդուժը կործանեց ամերիկյան նավատորմը, սպանվեցին 2300 ամերիկացի նավաստիներ, ԱՄՆ ողջ տարածքում բռնկվեց ծագումով ճապոնացիների հանդեպ վրեժխնդրությունը: FBI-ի տնօրեն Ռոբերտ Մյուլլերը երեկ հայտարարեց, որ սպանվել են երկու քաղաքացիներ, որոնք ունեն միջինարեւելյան ծագում, հետաքննվում են շուրջ չորս տասնյակ հանցագործության դեպքեր՝ ռասայական խտրականության հատկանիշներով:

Նյու Յորքի փողոցներում ասողաբաշխական քանակներով վաճառվում են վերնաշապիկներ, որոնց վրա Ուսամա բեն Լադենի դիմանկարն է: Աշխարհի թիվ մեկ ահաբեկիչը կենդանի է, «փայլում» է Նյու Յորքի փողոցներում: Արժեքն ընդամենը հինգ դոլար է:

ՄՇԱԿՈՒՅԹ

Գտնել խորհրդավորի, լուսավորի իմաստը

Մարտին Շահբազյանի անհատական ցուցահանդեսում

Մայրաքաղաքի «Մոսկվա» կինոթատրոնում երեկ բացվեց լուսանկարիչ Մարտին Շահբազյանի աշխատանքների ցուցահանդեսը, որը կազմակերպվել է Հայաստանի Հանրապետության Նախագահի Ռոբերտ Քոչարյանի եւ Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Գարեգին Բ Ամենայն հայոց կաթողիկոսի բարձր հովանավորությամբ։ Հայաստանում քրիստոնեությունը պետական կրոն հռչակելու 1700-ամյակին նվիրված «Վերադարձ» խորագրով հոգեւոր թեմաներով է, ավելի կոնկրետ՝ վերաբերում է հայկական եկեղեցուն եւ պատմամշակութային գանձերին։

40 տարի Մարտին Շահբազյանը լուսանկարում է։ 40 տարի նա միշտ էլ պետական, պաշտոնական, հասարակական, հոգեւոր, մշակութային իրադարձությունների արձանագրողն է։ Բազմազբաղ ու դժվար աշխատանք։ Այսքանից հետո նա կարողանում է ժամանակ գտնել գեղարվեստական լուսանկարչությամբ զբաղվելու։

- Շատերին թվում է, թե լուսանկարչությունը հեշտ բան է։ Բայց դա այդպես չէ, ասաց արվեստաբան Կարեն Միքայելյանը։ Միայն ապարատի կոճակ սեղմելը չէ դա։ Պետք է կարողանաս ամենաճիշտ ակնթարթը որսալ։ Առավել դժվար է պետական ամենաբարձրաստիճան պաշտոնյաների հետ աշխատելը։ Չէ՞ որ ամեն մի երկրի առաջին դեմքերն այդ երկրի խորհրդանիշն են, երկրի, պետության դեմքը։ Մարտին Շահբազյանը փայլուն կերպով է իրականացնում այդ խնդիրը։ Ուզում եմ շեշտել, որ դա անում է գեղարվեստական բարձր վարպետությամբ։

Արվեստագետի խոսքի վկայություններն են ցուցահանդեսում ներկայացված աշխատանքները, որոնք մեծամասամբ վերջին տասը տարիների վավերագրություններ են։ Գարեգին Ա Ամենայն հայոց կաթողիկոս, Գարեգին Բ Ամենայն հայոց կաթողիկոս... Հայ ժողովրդի, Հայ Առաքելական եկեղեցու հայրապետների գործունեություն, նոր վանքերի հիմնադրում եւ օծում։ Գեղարվեստական բարձր մակարդակով արված գունավոր լուսանկարների հետ միասին առանձին շարք են կազմում Վազգեն Ա վեհափառի գործունեությունը լուսաբանող կադրերը։

- Մարտին Շահբազյանի լուսանկարչությունն այն է հավաստում, որ իր աչքերը կտեսնեն այն, ինչ սովորական աչքերը չեն տեսներ, ցուցահանդեսի բացման արարողության ժամանակ ասաց Կենտրոնական Եվրոպայում, Հունգարիայում, Չեխոսլովակիայում եւ Սկանդինավյան երկրներում հայրապետական պատվիրակ Մեսրոպ արք. Գրիգորյանը։ Հատկապես տեսեք Մարտին Շահբազյանի ներկայացրած աղոթող աղջկա դիմանկարը։ Այդ աղջկա դեմքն ամբողջ գիրք կրնա ներկայացնել։

Մարտին Շահբազյանն իր ստեղծագործության մեջ կարողանում է որսալ փաստագրականի եւ գեղարվեստականի սահմանագիծը, ավելորդ շռայլություններ երբեք թույլ չտալով փաստն արձանագրելիս, գտնել հենց այդ փաստի խորքում եղած գեղեցիկը, հոգեւոր արժեքը։

Բազմաթիվ մարդիկ լուսանկարել են եւ հայկական եկեղեցիները, եւ հայոց խաչքարերը, նաեւ՝ հայ հոգեւորականներին, անգամ՝ հովվապետներին։ Բայց քչերին է հաջողվել լուսանկարները բարձրացնել գեղարվեստական, մնայուն արժեքի մակարդակի։ Այդ քչերի մեջ հաստատապես կա Մարտին Շահբազյանը։ Դա են շեշտում նաեւ գործընկեր-լուսանկարիչները։ Մասնավորապես Արմենպրեսի ֆոտոխրոնիկայի տնօրեն Հերբերտ Բաղդասարյանն անչափ ուրախ էր, որ լուսանկարչական ցուցահանդես էր բացվում։

- Այստեղ մենք ականատես ենք ոչ միայն արվեստի իրողությանը, որ ինքնին շատ կարեւոր է, «Ազգի» թղթակցի հետ զրուցելիս ասաց Հայաստանում քրիստոնեությունը պետական կրոն հռչակելու 1700-ամյակի պետական հանձնաժողովի փոխնախագահ Խոսրով Հարությունյանը։ Ակնթարթը, պահը որսալը եւ դրանով դիտողին խորը խորհուրդ հաղորդելը, համաձայնեք, որ մեծ վարպետություն է պահանջում։ Բայց ուրախալին այն է, որ մենք ձեզ հետ վկա ենք մեր պատմության ներկայացմանը։ Թերեւս սա այս ցուցահանդեսի ամենամեծ արժեքն է։ Մենք, մեր հաջորդ սերունդները սովորում ենք հոգեւոր, քաղաքական, հասարակական կյանքի շատ կարեւոր վկայություններ։ Սա մի ամբողջ հարստություն է, որը կարող է ժամանակի ընթացքում մեծ ազդեցություն ունենալ անգամ միջպետական հարաբերությունների զարգացման վրա։ Մարտին Շահբազյանն անկասկած մեր լավագույն լուսանկարիչներից է, եւ ես ողջունում եմ նրան այս ցուցահանդեսի բացման առիթով։

Որքան էլ զարմանալի է, սա Մարտին Շահբազյանի առաջին անհատական ցուցահանդեսն է։ «Ինչո՞ւ» հարցին պատասխանեց. «Ամեն մի անհատական ցուցահանդես ամբողջությամբ, առանց շորերի ներկայանալ է նշանակում։ Իսկ դա անչափ պարտավորեցնող է»։ Հենց այս գիտակցության հետեւանքը մի շարք գեղեցիկ եւ կարեւոր իրադարձության, լիակատար ներկայացման հետեւանք է։

ՍԵՐԳԵՅ ՄԵԼՔՈՆՅԱՆ

Անպատեհ տեղում եւ անպատեհ պահին

Որոշ դժգոհություններ առաջիկա ցուցահանդեսի կապակցությամբ

Տեղեկանալով, որ Հայաստանի ազգային պատկերասրահում առաջիկա օրերին բացվելու է կոնցեպտուալիստ նկարիչների աշխատանքների ցուցահանդես, զրուցեցինք պատկերասրահի տնօրեն Շահեն Խաչատրյանի հետ։ Զրույցի թեման, սակայն, ցուցահանդեսին առնչվում էր մեկ այլ տեսանկյունից։ Խնդիրն այն է, որ ցուցահանդեսի առաջիկա բացման մասին տեղեկությունները հարուցել էին Մայր Աթոռ Սբ. Էջմիածնի շրջանակների դժգոհությունը, ինչի պատճառը ոչ թե բուն ցուցահանդեսն էր, այլ՝ վայրը, որտեղ նախատեսված է անցկացնել մշակութային այդ միջոցառումը։ Դժգոհությունը, թերեւս, անհիմն չէ. ազգային պատկերասրահում գտնվող միջնադարյան որմնանկարների դահլիճը ներկայումս պաստառապատվում է, որպեսզի ժամանակավորապես ծառայի արդի արվեստի ներկայացուցիչներին։ Որքանո՞վ է տեղին 1700-ամյակի տոնակատարությանը բովանդակության առումով անմիջական կապ ունեցող այս ցուցասրահը վերածելն ու հարմարեցնելը ժամանակակից արվեստի պահանջներին. ահա դժգոհության պատճառ դարձած հիմնական փաստարկը։ 1700-ամյակի տոնակատարության հարցերով զբաղվող հանձնաժողովի գրասենյակից, համենայն դեպս, չկարողացանք հստակ տեղեկություն ստանալ՝ իրենք որեւէ առնչություն ունե՞ն միջոցառմանը, թե՞ ոչ (թեպետ միջոցառումը 1700-ամյակի թեմային «այնքան» էլ չի առնչվում)։

Ազգային պատկերասրահի տնօրեն Շահեն Խաչատրյանից տեղեկացանք, որ ցուցահանդեսն իր ղեկավարած հաստատությունում կազմակերպելու թույլտվությունը «եկել» է մշակույթի նախարարությունից։ 1700-ամյակի տոնակատարության առիթով մի շարք կարեւոր ծրագրերի իրականացմամբ զբաղվող Շահեն Խաչատրյանը, որի հոգսերը եւս մեկով ավելացան՝ ավելորդ քաշքշուկի, դահլիճի պաստառապատման եւ այս ցուցահանդեսի հետ կապված այլ խնդիրների պատճառով, նշեց, թե ըստ կազմակերպիչների հետ նախնական պայմանավորվածության, կոնցեպտուալիստ նկարիչների աշխատանքների ցուցադրությունը պիտի տեղի ունենար նոյեմբերին։ Սակայն ինչ-ինչ պատճառներով կազմակերպիչները շտապեցին եւ նախարարի թույլտվությունը ստացած, ներկայացան տնօրենին։ Վերջինս պատմեց, թե դեռեւս ամիսներ առաջ, երբ ցուցահանդեսի կազմակերպիչները եկել էին ցուցադրավայրի ընտրության հարցը կարգավորելու, ինքն առաջարկել էր եղած դահլիճները՝ կանխավ զգուշացնելով, որ միջնադարյան որմնանկարների դահլիճն ընտրելու դեպքում նրանք միշտ ինչ-ինչ փոփոխություններ կատարեն այնտեղ։ Կազմակերպիչներն ընտրել են հենց այդ դահլիճը։ «Ցուցահանդեսի կազմակերպման փաստը, որպես այդպիսին, դրվատելի է, բայց ո՛չ տեղն է ճիշտ ընտրված, ո՛չ էլ ժամանակը», պարզաբանեց տնօրենը։

ԱՆՈՒՇ ԲԱԲԱՅԱՆ

ՉԿԱՆ ԱՅԼԵՒՍ

Ցավ մոմի կորստյան համար

Չկա այլեւս Վալերի Այդինյանը

Դու ապրեցիր առանց քո մասին թմբկահարելու, առանց որեւէ մեկից որեւէ բան պահանջելու, այլ միայն ընծայելով։ Մոմի պես։ Ով տեսավ քո լույսը՝ տաքացավ։ Երբեք չխռովեցիր, երբ ի տրիտուր ոչինչ չստացար։ Հիշում եմ քեզ համալսարանից, ուսանողական տարիներից։ Հիշում եմ ռադիոյից, «Հայացք Երեւանից» ժուռնալից։ Ոչ մի անգամ, ոչ մի անգամ չվիրավորեցիր ոչ մեկին, անգամ երբ որեւէ մեկի նյութը մերժեցիր։

Գրեցիր մոսկովյան թերթերում՝ արժանապատվորեն, ազգային հպարտությամբ, ոչ մի անգամ ոչնչում չկեղծելով։ Ու այս ամենը՝ խոնարհությամբ, առանց երեւալու ծիգի։ Ամեն ինչ՝ ցավ, տառապանք, խարդավանք, խաբեություն, տարար քո միջով ու քո ազնվությամբ պատասխանեցիր բոլորին։ Քեզ երբեք չհրապուրեց ժուռնալիստի սեւագործ աշխատանքը, ոչ էլ երբեւէ գոռոզացար ժուռնալիստական «բարձր» պաշտոններից։ Քո անելիքը գրելն էր, աշխարհին քո երկիր Հայաստանը ներկայացնելը։

Գրիչդ սուր էր։ Ու այդ սուր գրչիդ հարվածները կոնկրետ մարդիկ իրենց վրա էին վերցնում։ Բայց չարությամբ պատասխանել չէին կարող, որովհետեւ Վալերի Այդինյանը չարությամբ չէր գրում, ցավով էր գրում.

«- Որտեղ ասես՝ հայեր կան։ Ամենուր, նույնիսկ Մարսի վրա։

- Դու նախ մտածիր, ապա խոսիր։ Մարսի վրա ընդհանրապես կյանք չկա։

- Իսկ ինչ է՝ այստեղ կա՞»։

Կամ.

«- Այս ի՞նչ կյանք է։ Անվերջ տրոլեյբուսներ ենք հրելո՞ւ։

- Մի հուսահատվիր, դեռ լավ օրեր կգան, կհարստանանք, «Մերսեդես» կհրենք»։

Կամ.

«... Ճիշտ են ասում, թե երազներն իրականանում են։ Մի օր երազումս Խաչիկ Ստամբոլցյանին տեսա, եւ մյուս օրն ինձ հումանիտար լոբի տվեցին։

- Հիմարություն է, այդ ամենը պառավներն են հնարել։ Մի ամիս առաջ երազումս Վանո Սիրադեղյանին տեսա, բայց մինչեւ հիմա բանտում եմ»։

Կամ... Բազմաթիվ մեջբերումներ կարելի է անել քեզանից՝ քո պարկեշտությունը եւ ցավով ապրած կյանքդ հաստատելու համար։

«Ազգի» համար քիչ գրեցիր (ժամանակդ չէր հերիքում), բայց եղածն էլ ընտիր էր։ Ուստի քո բացակայությունը նաեւ մեր ցավն է։

Ու ինչ էլ ասենք, ինչ էլ գրենք քո մասին՝ անդառնալի կորստի ցավը միշտ զգանք, մոմի կորստյան ցավը։ Գոնե գիրդ մնաց որպես մեր դեմ դրված հայելի։

ՍԵՐԳԵՅ ԳԱԼՈՅԱՆ

Գիտության եւ մշակույթի նվիրյալը

Հայ մշակույթը մեծ կորուստ ունեցավ՝ կյանքից հեռացավ արդի հայ գիտական մտքի խոշոր դեմքերից մեկը՝ արվեստաբան Վիլհելմ Մաթեւոսյանը։

Ազգային մշակույթը ստեղծվում է բացառիկ անհատականությունների եւ իսկական տաղանդների փայլատակումով ու անմնացորդ նվիրումով։ Վիլհելմ Մաթեւոսյանն այդպիսի էություն էր։ Նա հայ արվեստաբանության ասպարեզը մտավ 50-ական թթ. վերջերին՝ դրսեւորելով ազատ միտք եւ

գեղագիտական-փիլիսոփայական մտածելակերպի անկաշկանդ ու անկապանք դրսեւորում, եւ այդպիսով մեր արվեստաբանությանը բերեց բոլորովին նոր շունչ, նոր տեսողականություն ու գիտական բարձր, համակարգված մտածողություն։ Պատահական չէ, որ վարպետ Սարյանը նկատեց երիտասարդ տաղանդավոր արվեստաբանին՝ դարձնելով նրան իր կրտսեր ընկերն ու բարեկամը։ Մարտիրոս Սարյանի «Գրառումներ իմ կյանքից» նշանավոր գիրքը՝ հայ մշակույթի մեծարժեք գործերից մեկը, լույս տեսավ Վիլհելմ Մաթեւոսյանի ջանքերով՝ իր աշխատասիրությամբ ու իր փայլուն առաջաբանով։ Իր գրքերը՝ «Սեդրակ Առաքելյանը», «Կոջոյան. Արվեստը», «Մարտիրոս Սարյանը» (երեք լեզվով), «Սարյանի էսթետիկական հայացքները», «Մարգարեն» եւ մյուսները, իր բազում հոդվածներն ու հետազոտությունները բացառիկ ներդրում են հայ գիտական արվեստաբանության մեջ։

Վիլհելմ Մաթեւոսյանը բարձր ինտելեկտուալ մտավորական էր՝ կյանքի ու իրականության, արվեստի ու գիտության հանդեպ իր հստակ ու անզիջում դիրքորոշումով, իր փիլիսոփայի իմացություններով ու անսպառ գիտելիքներով, իր քաղաքացիական վսեմ նկարագրով։ Նա եզակի մի անհատականություն էր, որ իր հարուստ մարդկային նկարագրով, իր ապշեցնող իմացականությամբ, վերլուծական հզոր տաղանդով ու խոր, զգայուն ներաշխարհով վեր էր ու բարձր ամեն կարգի կոչումներից ու աստիճաններից։ Մեր արդի տեսական միտքը պարտական է Վիլհելմ Մաթեւոսյանին։ Եվ այս երեւույթի ըմբռնումն ու ընկալումը, արժեւորումն ու գնահատությունը, մենք համոզված ենք, պատկանում են ապագային։

Մենք կորցրինք մեր ավագ ընկերոջն ու բարեկամին, խստապահանջ ուսուցչին ու անաչառ գիտնականին, մեր եղբորն ու հարազատին, մեր հանրության մեծ արժեքներից մեկին։ Նա մեզ համար օրինակ էր, կյանքի ու գիտության բարձր չափանիշ, արթուն խիղճ եւ անբասիր բարոյականություն։

Վիլհելմ Մաթեւոսյանի գրքերն ու աշխատությունները լինելու եւ մնալու են իր լավագույն հուշարձանը։ Մենք՝ իր կրտսեր ընկերներն ու բարեկամները, իր ձեւավորած ու կրթած արվեստաբանական սերունդն այսօր գլուխ ենք խոնարհում Վիլհելմ Մաթեւոսյանի անձի ու գործի առջեւ։

ՇԱՀԵՆ ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ,
ՎԻԳԵՆ ՂԱԶԱՐՅԱՆ,
ՅՈՒՐԻ ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ,
ՍԵՐԳԵՅ ԽԱՉԻԿՕՂԼՅԱՆ

ՄԱՐԶԱԿԱՆ

«Նանտը» հեղինակություններին ջախջախում է

Չեմպիոնների լիգայի մրցաշարում «A», «B», «C» եւ «D» խմբերում հանդես եկող թիմերն անցկացրին 2-րդ տուրի հանդիպումները: Վստահ հանդես եկան Մադրիդի «Ռեալը», «Պանատինաիկոսն» ու «Նանտը» տոնելով երկրորդ անընդմեջ հաղթանակները:

Արքայական ակումբն ապացուցեց, որ մի գլխով բարձր է «Լոկոմոտիվից»՝ մրցակցի դարպասը խփելով չորս անպատասխան գնդակ: Իր երկրպագուներին ուրախացրեց հունական «Պանատինաիկոսը», որը սեփական հարկի տակ էլ հաջող հանդես եկավ՝ 2-0 հաշվով հաղթելով «Մալյորկային»:

Անկասկած, չեմպիոնների լիգայի մեկնարկի հերոսը Ֆրանսիայի չեմպիոն «Նանտն» է, որն առաջին տուրում սեփական հարկի տակ «Էյնդհովենին» ջախջախելուց հետո նոր համոզիչ հաղթանակ տարավ Հռոմում՝ 3-1 հաշվով պարտության մատնելով «Լացիոյին»:

Գոլերի առատությամբ եւ պայքարի լարվածությամբ աչքի ընկավ Լոնդոնում կայացած մրցախաղը «Արսենալի» եւ «Շալկե-04»-ի միջեւ: Խփված 5 գոլերից 3-ի հեղինակը անգլիացիներն էին, որոնք էլ խաղը շահեցին:

Մեծ հետաքրքրությամբ էր սպասվում «Բորուսիայի» եւ «Լիվերպուլի» մրցավեճը: Կողմերին այդպես էլ չհաջողվեց գրավել դարպասները:

Խաղերի արձանագրություններից

«A» խումբ

«Ռեալ»-«Լոկոմոտիվ»՝ 4-0 (1-0)

Մունիտիս (39), Ֆիգու (64՝ 11 մ), Ռոբերտո Կառլոս (81), Սավիո (87),

«Անդերլեխտ»-«Ռոմա»՝ 0-0

«B» խումբ

«Բորուսիա»-«Լիվերպուլ»՝ 0-0

«Բոավիշտա»-«Դինամո»՝ 3-1 (3-1)

1-0՝ Սանչես (4), 1-1՝ Գիոանե (5), 2-1՝ Սիլվա (11), 3-1՝ Դուդա (30)

«C» խումբ

«Արսենալ»-«Շալկե-04»՝ 3-2 (2-1)

1-0՝ Յունգբերգ (33), 2-0՝ Անրի (35), 2-1՝ Խոգդալեմ (43), 3-1՝ Անրի (47՝ 11 մ), 3-2՝ Մպենզա (59)

«Պանատինաիկոս»-«Մալյորկա»՝ 2-0 (2-0)

Վլաովիչ (24), Կոնստանտինու (28)

«D» խումբ

«Լացիո»-«Նանտ»՝ 1-3 (1-1)

0-1՝ Ֆաբրի (3), 1-1՝ Կուտու (7), 1-2՝ Արման (63), 1-3՝ Զիանի (86)

«Էյնդհովեն»-«Գալաթասարայ»՝ 3-1 (1-0)

1-0՝ Բրյուգինկ (38), 2-0՝ Ֆաբեր (53), 2-1՝ Կարան (68), 3-1՝ Կեժման (90)

«A» խումբ

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. Ռեալ	2	2	0	0	6-1	6
2. Անդերլեխտ	2	0	2	0	1-1	2
3. Ռոմա	2	0	1	1	1-2	1
4. Լոկոմոտիվ	2	0	1	1	1-5	1

«B» խումբ

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. Բոավիշտա	2	1	1	0	4-2	4
2. Բորուսիա	2	0	2	0	2-2	2
3. Լիվերպուլ	2	0	2	0	1-1	2
4. Դինամո	2	0	1	1	3-5	1

«C» խումբ

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. Պանատին.	2	2	0	0	4-0	6
2. Արսենալ	2	1	0	1	3-3	3
3. Մալյորկա	2	1	0	1	1-2	3
4. Շալկե-04	2	0	0	2	2-5	0

«D» խումբ

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. Նանտ	2	2	0	0	7-2	6
2. Էյնդհովեն	2	1	0	1	4-5	3
3. Գալաթաս.	2	1	0	1	2-3	3
4. Լացիո	2	0	0	2	1-4	0

ՇԱԽՄԱՏ

Լպուտյանը կրկին առաջ է անցնում

Շախմատի Հայաստանի առաջնության 8-րդ տուրում հաղթելով Տիգրան Նալբանդյանին, Սմբատ Լպուտյանը 6 միավորով կրկին ստանձնեց առաջատարի դերը: Իսկ ահա Արոնյանը Արա Մինասյանի հետ պարտիան ավարտեց ոչ-ոքի եւ 5,5 միավորով ընթանում է երկրորդ տեղում: Երրորդ հորիզոնականը 5 միավորով զբաղեցնում է Արտաշես Մինասյանը, որը հաղթեց Սարգսյանին: 4,5-ական միավոր են վաստակել Արսեն Եղիազարյանն ու Աշոտ Անաստասյանը, որոնք համապատասխանաբար պարտության մատնեցին Վահագն Խաչատրյանին եւ Կարեն Ասրյանին:

Մնացած մասնակիցների ցուցանիշներն այսպիսին են.

Կարեն Ասրյան՝ 3.5 միավոր, Արա Մինասյան՝ 3, Տիգրան Նալբանդյան՝ 2.5, Գաբրիել Սարգսյան եւ Վահագն Խաչատրյան՝ 2-ական, Գեւորգ Հարությունյան՝ 1.5:

Ասպարեզում վետերան շախմատիստներն են

Իտալական Սենտ Վինսենտ քաղաքում անցկացվում է վետերան շախմատիստների (60 տարեկանից բարձր) Եվրոպայի հերթական առաջնությունը: Մասնակից 62 շախմատիստների թվում են հանրահայտ գրոսմայստերներ Մարկ Տայմանովը, Բորիս Արխանգելսկին (երկուսն էլ՝ Ռուսաստան), հունգարացի Իշտվան Չոմը, Իսրայելը ներկայացնող Յակոբ Մուրեյը, լատվիացի Յանիս Կլովանսը:

Մրցաշարում կայացել է 4 տուր: 3,5-ական միավորով մրցաշարային աղյուսակը գլխավորում են Մարկ Տայմանովը, Յանիս Կլովանսը, Յակոբ Մուրեյը, Իշտվան Չոմը եւ իտալացի Ստեֆանո Տատաին: Շվեյցարական մրցակարգով կանցկացվի 9 տուր:

Լավագույնը Կասպարովի արդյունքն էր

Բաքումում անցկացվեց արագ շախմատի յուրօրինակ մրցամարտ Եվրոպայի եւ Ասիայի հավաքականների միջեւ: 12 տուրից բաղկացած մրցաշարում Եվրոպայի հավաքականը 58-46 հաշվով հաղթեց ասիացիներին: Այդ հաղթանակը ձեռք բերվեց եվրոպացի շախմատիստների հաջող ելույթի շնորհիվ, որոնք առավելության հասան 47,5-24,5 հաշվով: Իսկ ահա կանանց մրցավեճում ավելի ուժեղ էին ասիացիները՝ 21,5-10,5:

Եվրոպայի հավաքականի հաղթանակում ամենամեծ ներդրումն ունեցավ Գարրի Կասպարովը, որը 12 հնարավորից վաստակեց 11 միավոր: Նրա հետ կարողացան հավասար պայքար մղել միայն Ադիասոն (Ինդոնեզիա) եւ չին շախմատիստ Ցզյան Չուանը, որոնք ոչ-ոքի ավարտեցին պարտիաները: Եվրոպացի հավաքականում հանդես եկան նաեւ հոլանդացի Լ. վան Վելին, վրացի Զ. Ազմայփարաշվիլին, ֆրանսիացի Է. Բաքրոն, Իսրայելը ներկայացնող Է. Սուտովսկին, բելառուսցի Մ. Գուրեւիչը, վրաց շախմատիստուհիներ Մ. Չիբուրդանիձե, Ն. Իոսելիանին, Ն. Գուրիելին եւ ռուսաստանցի Ե. Կովալեւսկայան:

Ասիայի հավաքականի մարզական պատիվը պաշտպանում էին Ռ. Կասիմջանովը (Ուզբեկստան), Յ. Ռոջերսը (Ավստրալիա), Ե. Վլադիմիրովը (Ղազախստան), Ու. Ադիասոն (Ինդոնեզիա), Ե. Ցզյան Չուանը, Սե Ցզյուն, Սյույ Յույհուան, Չժու Չենը (բոլորն էլ՝ Չինաստան), Դաո Տյեն Հույը եւ Խոանգ Տխան Տրանգը (երկուսն էլ՝ Վիետնամ):

ԽԱՉԲԱՌ

Ուղղահայաց

1. Արսելիս օգտագործվող տաքացուցիչ: 2. Հոմոսեքսուալիստ: 3. Աստղածաղկազգիների ընտանիքի խոտաբույս, թուրմն օգտագործվում է որպես խորխաբեր, լեղամուղ միջոց: 4. Կանացի անուն: 5. Էնզիմ. սպիտակուցային առանձնահատուկ կատալիզատոր: 6. Մեղվի եւ մեղվապահների գործունեության «ծախս հումք»: 10. Քրոնիկական հոդատապ: 11. Վիրուսային ծանր հիվանդություն: 15. Արաքս գետի պատմական անունը: 16. Թանգարան Իսպանիայում: 17. Քաղաք Արեւմտյան Հայաստանում: 18. Հռոմեական կայսր: 23. Հյուսիսային եւ Հարավային Ամերիկաները միացնող պարանոց: 24. Ձկնատեսակ: 25. Մարդու մակաբույծ: 29. Մարդու եւ կենդանիների ներզատիչ գեղձային զույգ օրգան: 30 Արյան բաղադրամաս: 32. Հայ սովետական ֆիզիկոս, դեղաբան: 33. Երակային հիմնական ցողուն: 35. Ռուս փիլիսոփա, լուսավորիչ, գրող: 36. Էդգար Շահինի ստեղծագործություններից: 38. Մեկնարկ, ...: 39. Գետ Ռուսաստանում, Արխանգելսկի մարզում: 45. Դեմքը մաքրող հեղուկ: 46. Անգլիացի կենսաբան, ֆիզիոլոգ: 47. Ռուս նշանավոր ֆիզիոլոգ: 51. Ծովային առասպելական կենդանի: 52. Գոնորեայի հարուցիչը: 53. Անպետքություն, ավելորդություն, նստվածք, որ կուտակվում է օրգանիզմում: 54. Մերիլին ...: 55. Գազարի մեջ մեծ քանակությամբ պարունակվող դեղնանարնջագույն պիգմենտ: 56. Գարսիա Մարկես, Գարսիա ...: 60. Ռուս նկարիչ: 61. Ցավազրկող դեղամիջոց: 64. Ազգությամբ քուրդ բժիշկ: 65. Մետաղների, ազոտական թթվի աղ: 67. Փողային երաժշտական գործիք: 68. Բացիլ, ...:

Հորիզոնական

7. Ժորժ Սիմենոնի հերոսը: 8. Թույլ թթու ստամոքսա-աղիքային համակարգ թափանցած թույները չեզոքացնող հակաթույն: 9. Յուղատու բույս՝ քունջութ: 12. Ոսկրային հիվանդություն: 13. Մարդու եւ կենդանիների օրգանիզմում շրջանառվող կենսական հեղուկ: 14. Ցավամոք եւ քնաբեր դեղամիջոց: 19. Որեւէ առարկայով մեկին խփելը: 20. Ֆրանսիացի իմպրեսիոնիստ նկարիչ, որի անունով Ֆրանսիայում կա նաեւ քաղաք: 21. Կանացի օրգան: 22. Սուր վարակիչ հիվանդություն: 26. Գերմանացի վեներոլոգ: 27. Մակերիկամում արտադրվող հորմոն: 28. Ուղեղի թաղանթի բորբոքում: 31. Մահից առաջ երգող թռչուն: 34. Հայոց թագուհի: 37. Հորմոն, որն արտադրվում է ենթաստամոքսային գեղձում: 40. Միջնադարյան բժիշկ, աստղագետ, մաթեմատիկոս: 41. Փայտացում, ...: 42. Նյութի փոքրագույն մասնիկ: 43. Ադանի «Կորսար» բալետի հերոսուհին: 44. Թմրադեղ գործածելու մոլություն ունեցող: 47. Ռուս անասնաբույժ եւ վիրաբույժ, վիրաբուժության հիմնադիրը Ռուսաստանում: 48. Հայրենական մեծ պատերազմին մասնակցած հայ բժշկուհի: 49. Ամերիկյան կինոակադեմիայի սահմանած բարձրագույն պարգեւը: 50. Մորեստանի մայրաքաղաքներից: 57. Շներից մարդկանց փոխանցվող պարազիտ, որը ընկնելով երակային համակարգ, տեղակայվում է լյարդում, թոքերում եւ այլուր: 58. Անգլիացի բժիշկ, որն առաջինն է նկարագրել նյարդային համակարգի քրոնիկական շարժողական ֆունկցիաների խանգարմամբ ընթացող հիվանդությունը: 59. Արտածությունից առաջացած հիվանդություն: 62. Ադրենալինի, ինսուլինի կարգավիճակը: 63. Երեւանի բժշկական համալսարանն անվանվում է այս բժշկի անունով: 65. Աղիքային ցուպիկից պատրաստված մանկական կաթնային կեր: 66. Վիրուսային հեպատիտն առաջինը բնութագրող բժիշկը: 69. Հրեաների իմաստուն թագավորը: 70. Մայր երակ: 71. Կենդանական եւ բուսական հյուսվածքներում առկա պարզ սպիտակուց: 72. Մարս մոլորակի արբանյակը: 73. Մետաղ: 74. Ծաղկատեսակ:

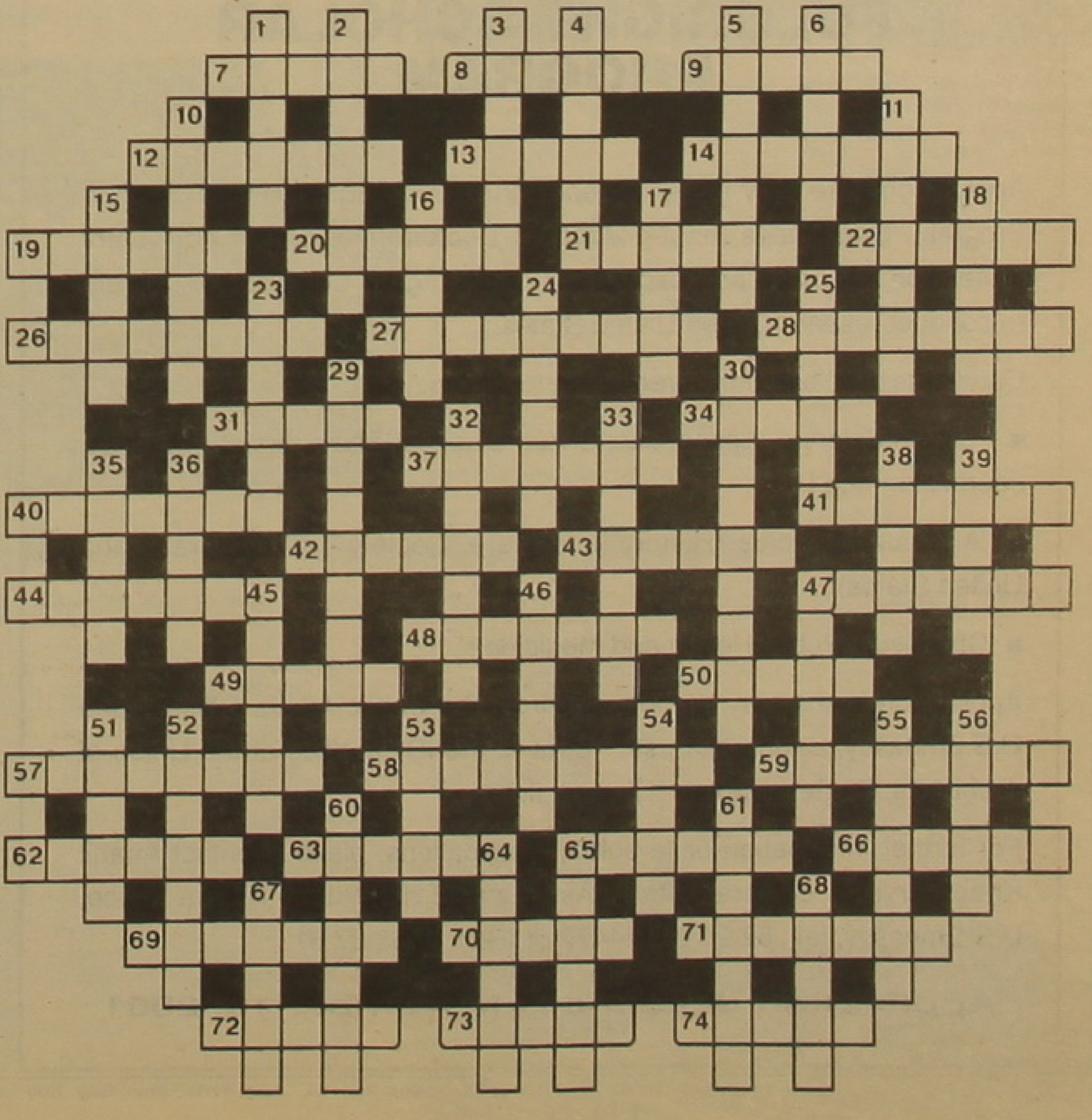

Սեպտեմբերի 14-ի համարում տպագրված սկանվորդի պատասխանները

Ուղղահայաց

1. Լուսան: 2. Լոռեն: 3. Շիլդս: 4. Օկա: 5. Կնդրուկ: 6. Տրամ: 8. Սինա:10. Արատա: 12. Ալի: 14. Յար: 16. Շարոն: 19. Կտտանք: 23. Օր: 26. Ղամա: 29. Իրան: 31. Լիգա: 33. Թուշ: 35. Ամարա: 36. Աբոս: 38. Անտիկ: 40. Լա: 42. Ակր: 43. Օր: 45. Ուր: 50. Լալա: 51. Բանտ: 53. Գետ: 54. ԱՄՆ: 55. Ռիդ: 56. Մահ:

Հորիզոնական

7. Տյուսո: 9. Կանտ: 11. Սիրիա: 13. Լյարդ: 15. Շահանե: 17. Լեդա: 18. Արկ: 20. Բամ: 21. Նանսի: 22. Արատուս: 24. Ակտ: 25. Ողբ: 27. Նա: 28. Մի: 30. «Ցուլ»: 32. Աբար: 34. Գագա: 37. Աշան: 39. Մաք: 41. ՆԱՏՕ: 44. «Արուս»: 46. Կիր: 47. «Ար»: 48. Երկ: 49. Հերա: 52. Գառ: 57. Դեմի: 58. Անդ: 59. Հաղպատ:

Օրվա հետքերով

ԱՄԵՐԻԿՅԱՆ ԱՄՍԱԳԻՐ

Բեն Լադենն ու Ադրբեջանի իշխանությունները գործակցել են 1997-ից

ՍՏԱՄԲՈՒԼ, 20 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: ԱՄՆ-ում հրատարակվող «Պաշտպանության եւ Արտաքին գործերի ռազմավարական խորհրդակցություն» ամսագրի 1999 թվականի հոկտեմբեր ամսվա թողարկման մեջ ընդարձակ տեղեկություններ են հրապարակվել Նյու Յորքի եւ Վաշինգտոնի ահաբեկչական գործողությունների հեղինակ համարվող Ուսամա բեն Լադենի Ադրբեջանի հետ ունեցած կապերի մասին:

«Մարմարա»-ի հաղորդման համաձայն, վերոհիշյալ ամսագրի խմբագիր Իոսիֆ Բոդանսկին՝ հիմնվելով Ռուսաստանի եւ Կովկասի լավատեղյակ աղբյուրների վրա, հաղորդում է, թե իսլամական արմատական խմբավորումները ենթակառույց են ստեղծել Ադրբեջանի տարածքում: Այս խմբավորումների եւ Ադրբեջանի նախագահ Հեյդար Ալիեւի իշխանության միջեւ կապերը սկսել են զարգանալ 1997 թվականին, երբ կողմերը համաձայնության եկան գործակցելու շուրջ: Բաքուն հանձն առավ պայմաններ ապահովել Չեչնիայի իսլամական արմատականներին զենք ու զինամթերք մատակարարելու համար, փոխարենը՝ իսլամիստները պարտավորվեցին չմասնակցել Ադրբեջանում իշխանության փոփոխությանն ուղղված աշխատանքներին: Մոջահեդները նաեւ պետք է մարդուժ տրամադրեն Հայաստանի եւ Արցախի դեմ հավանական գործողություններին: Ըստ նույն աղբյուրի, Ադրբեջանում հաստատված իսլամական արմատականները ժամանել են Աֆղանստանում բեն Լադենի կողմից ղեկավարվող վարժական ճամբարներից: Ադրբեջանում այս կազմակերպությունները գործում են բարեգործական կազմակերպությունների կամ հոգեւոր դպրոցների պիտակի ներքո եւ հաստատվել են Բաքվի Գյանջլիք, Նարիմանով եւ այլ թաղամասերում: Դրանց ղեկավարները բեն Լադենի կադրերն են, եզրափակել է ամերիկյան ամսագիրը:

Ծանր հարված միջազգային օդանավորդությանը

Մանհեթենի եւ Վաշինգտոնի ահաբեկչությանը հետեւած օդանավային երթեւեկության նվազումն առաջին հերթին հարվածեց օդանավային միջազգային ընկերություններին, որոնք արդեն եկամտի մեծ կորուստներ են հայտարարում: Որոշ մեկնաբաններ մինչեւ 2-3 տարվա ճգնաժամ են նախատեսում նրանց համար: Օդանավային եւ օդանավաշինական մի քանի ընկերություններ արդեն երեկ հայտարարեցին աշխատակիցների մեծ կրճատումների մասին: Այսպես, «Բոինգ» օդանավաշինական ընկերությունում հայտարարվեց մինչեւ 30 հազար աշխատատեղերի կրճատման մասին, «Ամերիկըն էյրլայնզ» եւ «Յունայթեդ էյրլայնզ» ավիաընկերությունները՝ 20 հազարական, «Բրիտիշ էյրուեյզ» ընկերությունը՝ 7 հազար: Իր հերթին բրիտանա-ֆրանսիական «Էրբաս» օդանավաշինարարները հայտնեցին, որ չեղյալ է համարվել ավելի քան 20 նոր օդանավերի կառուցումը:

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ

Բժշկական սարքավորումների վերազնահատման համար փնտրում ենք լիցենզավորված կազմակերպություն կամ համապատասխան որակավորում ունեցող անձ:

Դիմել՝
Բաղրամյան 40, սենյակ 17
Հեռ.՝ 27-11-65, 27-16-54

Հաղորդագրություն

Լրագրող, հրապարակախոս Վալերի Այդինյանի հոգեհանգիստը տեղի է ունենալու երեքշաբթի, սեպտեմբերի 25-ին, ժամը 18:00-ին, Աբովյան 13 հասցեում:

Հուղարկավորությունը՝ չորեքշաբթի, սեպտեմբերի 26-ին, ժամը 12-14-ը ՀՀ ժուռնալիստների միության շենքից:

FULBRIGHT

FULBRIGHT SCHOLAR PROGRAM

Applications are now being acceped the 2002/2003 Fulbright Scholar Program. Candidates must possess a Doctoral Degree (or equivalent professional training and experience) and English proficiency sufficient to conduct research in the United States.

Candidates will be considered in the following fields:

- Political Science, Economics, Social Science, International Relations, Journalism and Law.
- American Studies (History, Literature, Society and Culture of the United States).
- Chemistry, Public Health and Medicine.

Application forms may be obtained from the Public Affairs Office at the U.S.Embassy, Baghramian str. 18, or at the IREX office at the Union of Architects, Baghramian str. 17, 3-rd floor.

For further information or to submit applications, please contact Anahit Khachatryan, Cultural Affairs Assistant at the Public Affairs Office, U.S.Embassy, tel.: 52 98 25, #4477 or IREX at 56 37 81.

Application deadline is November 16, 2001

Հայտարարություն

ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարության «**Ագրոքիմիա**» **ՊՓԲԸ**-ն ս. թ. սեպտեմբերի 26-ին կազմակերպում է ճապոնիայի կառավարության կողմից Երեւանին տրամադրված 100 տ ազոտական պարարտանյութի աճուրդային վաճառքը: Մեկ տոննայի աճուրդային վաճառքի մեկնարկային նվազագույն գինը՝ 4500 դրամ (առանց բեռնման եւ փոխադրման ծախսերի):

Տեղեկությունների համար զանգահարել համապատասխան թաղապետարանի գյուղատնտեսության բաժին:

Հայտարարություն

Աննա Պողոսյանը դիմում է ներկայացրել դատարան Հրաչյա Հրանտի Հովակիմյանին անհայտ բացակայող ճանաչելու պահանջի մասին:

Բոլոր քաղաքացիներին եւ կազմակերպություններին խնդրվում է քաղ. Հրաչյա Հրանտի Հովակիմյանի, ծնված 13.11. 1963 թ., վերջին հայտնի հասցեն՝ ք. Երեւան, Քանաքեռ ՀԷԿ 2-12, բնակ. գտնվելու վայրի մասին տեղեկություններ ունենալու դեպքում զանգահարել Արաբկիր եւ Քանաքեռ-Զեյթուն համայնքների առաջին ատյանի դատարան՝ 24-01-61 հեռախոսահամարով:

Ի ԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ ԱՐՄԵՆՏԵԼԻ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐԻ

Բաժանորդների սպասարկման գործընթացը կարգավորելու եւ մակարդակը բարձրացնելու նպատակով սույն թվականի սեպտեմբերի 17-ից սկսած Արմենտելը սկսում է իր բաժանորդների հետ (ֆիզիկական եւ իրավաբանական) պայմանագրերի կնքման գործընթացը: Քարտադարանի ճշտման եւ նոր պայմանագրերի կնքման համար կկատարվեն անհրաժեշտ բոլոր անվանափոխումները մինչեւ 2001 թվականի դեկտեմբերի 31-ը, հետեւյալ սակագներով.

- ֆիզիկական անձանց համար-500 դրամ (ներառյալ ԱԱՀ)
- իրավաբանական անձանց համար-600 դրամ (ներառյալ ԱԱՀ)

Վերը նշված բոլոր գործարքներն իրականացվում են Արմենտելի բաժանորդների սպասարկման տեղամասերում, որոնք աշխատում են ժամը 9:00-22:00-ն առանց ընդմիջման, հանգստյան օրերը շաբաթ եւ կիրակի:

ԱՐՄԵՆՏԵԼ ՀԾ ՀԱՍԱՐԱԿԱՅՆՈՒԹՅԱՆ
ՀԵՏ ԿԱՊԵՐԻ ՎԱՐՉՈՒԹՅՈՒՆ

For Your Internal News of Armenia Log on to

www.azg.am

In English, Russian, Armenian and Turkish

Հետաքննող լրագրողների ընկերակցություն

Դիմեք «Ինֆորմացիայի ազատության» կենտրոն, երբ պաշտոնյաները մերժում են ձեզ ինֆորմացիա տալ:
Հասցե՝ Երեւան, Դեղատան փող. 4, բն. 1 ա, հեռ. 524105, 529240
էլ. փոստ shushan@internews.am. versused@arminco.com

@rminco
Global Telecommunications

ՆՈՐ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

- Ինֆորմացիայի վերականգնում
- Համակարգչային սարքավորումների վերանորոգում

ՆՈՐ ԳՆԵՐ, ՆՈՐ ՀՆԱՐԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

ԻՆՏԵՐՆԵՏ քարտի օգտագործում 20% ցածր գներով

- Գիշերայինը՝ ամսական $ 20
- Շուրջօրյան՝ ամսական $ 50
- Էլ. փոստը՝ ամսական $ 10

Հեռ.՝ 52-43-51, 52-63-26
E-mail: support@arminco.com
WEB: http://www.arminco.com

«Գինդ» տպագրատուն, Երեւան, Բագրատունեաց 70ա Գրանցման թիւ 65. Պատուէր 69150. Տպաքանակը՝ 3000. Ստորագրուած է տպագրութեան՝ 20. 09. 2001 Գինը՝ 100 դրամ